Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

הײַנט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 284 | Łódź Wtorek, 8 grudnia 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, כ"ח כסלו תרצ"ב | № 284

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 71=224

רעגירונגס=בעשטעלונגען אין לאָדז

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). פון אַן'אָפיציעלער קוועלע גיט מען איבער אַז די רעגירונג האָט געמאַכט גרויסע בעשטעלונגען ביי די לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריעלער אויף עטליכע סאָרטען סחורות, די בעשטעלונגען דאַרפען אויסגעפיהר'ט ווערען אין משך פון אַ קורצער צייט.

דאַנערשטאַג — א סיים=זיצונג

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) .דער הייַנטיגען דאַנערשטאַג וועט פאָרקומען אַ סיים־זיצונג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג ביים סיים־מאַרשאַלעק מיט'ן אַנטייל פון פרעמיער פּריסטאָר.

אַרעסטירט דעם ד"ר פרימער

ווין, 7. (ספּ. טעל.) היינט 9 אַ זייגער פריה האָט צום אויספאָרשונגס־ריכטער אין גראַץ זיך געמאָלדען דער אָנפיהרער פון היימווער - פוטש ד"ר פּפרימער און געבעטען מען זאָל איהם אַרעסטירען.

מען האָט איהם אַרעסטירט.

ביינאַכט איז ד"ר פּפרימער אַריבער די עסטרייכישע גרעניץ.

דער אַרעסטירטער האָט ערקלערט אַז ער וויל, מען זאָל איהם משפטען צוזאַמען מיט זיינע חברים.

דער פּראָצעס וועט פאָרקומען דעם 14־טען דעצעמבער.

ווער וועט בעקומען דעם נאָבעל=פּרייז פאַר שלום

לאָנדאָן, 7. (ספּ. טעל.) צוליב דעם, וואָס 9־טען דעצעמבער ווערט פערטיילט דער נאָבעל־פּרייז פאַר שלום, ווערען אָנגערופען די קאַנדידאַטען: מאַקדאָנאַלד, הענדערסאָן, לאָרד סעסיל אָדער פּרעזידענט הובער.

היטלער אויף דער שוועל פון מאַכט

ערב א רעגירונגס=קריזיס אין דייטשלאַנד

בערלין, 7. (ספּ. טעל.) די פּאָליטישע סיטואַציע אין דייטשלאַנד האָט זיך אין די לעצטע 24 שעה פערשאַרפט אויף אַזאַ אופן, וואָס גיט אַ יסוד צו רעדען וועגען אַ רעגירונגס־קריזיס.

אין די רעכטע פּאָליטישע קרייזען האַלט מען אַז בריונינגס קאַבינעט וועט נאָך פאַר די חגאות געשטעלט ווערען פאַר אַ שווערע פּראָבע.

לאַנדפאָלק און די ווירטשאַפטליכע פּאַרטיי זאָגען ווייטער אָפּ צו שטיצען בריונינגען.

פון דער צווייטער זייט וואַקסט די אָפּאָזיציאָנעלע שטימונג ביי די סאָציאַל־דעמאָקראַטען און עס וואַקסט די מעגליכקייט אַז די ס.ד., זאָלען איבעררייסען מיט בריונינגס ביז־איצטיגע טאָלעראַנץ־פּאָליטיק.

דער קאַנצלער זאָל היינט זיך בעמיהען אַנצוקניפּען די לעצטע אונטערהאַנדלונגען מיט די סאָציאַל־דעמאָקראַטען.

מאָרגען זאָל פערעפענטליכט ווערען דער דעקרעט וועגען פערקלענערען די פרייזען אין שכירות. אין זעלבען טאָג ווערען זיך בעראַטען די רייכסטאַג־פראַקציעס. אויב עס זאָל דאַן בעשלאָסען ווערען צוזאַמענצורופען דעם רייכסטאַג ,וועט דאָס זיין אַ סיגנאַל צו אַ אָפענעם קאַבינעט־קריזיס.

„12־אוהר בלאַט" באַטירט אַ קלאַנג, אַז אין אַזאַ פאַל וועט דער קאַנצלער נישט וואַרטען ביז'ן צוזאַמענרופען דעם פּאַרלאַמענט נאָר וועט באַלד פאָרלייגען דעם פּרעזידענט זיין דימיסיע.

עס האָבען זיך שוין געשאַפען קאָמבינאַציעס וועגען דער נייער רעגירונג אין וועלכע די היטלער־לייט זאָלען שטעהען בראש.

געשלעג אויפן אַראַבישען קאָנגרעס

ירושלים, 7 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אויפ'ן אַראַבישען קאָנגרעס האָט אַן'עגיפּטישער דעלעגאַט אויפגעפאָדערט די דעלעגאַטען, זיי זאָלען שווערען אַז ביז'ן לעצטען טראָפּען בלוט וועלען זיי שיצען די היילגע מקומות.

א שטאַרקער אינצידענט איז אויסגעבראָכען מיט אַן'עגיפּטישען דעלעגאַט, בעת ער האָט אויסגעשריגען: „זאָל לעבען דער קעניג פואַד!" האָבען זיך די אַנדערע דעלעגאַטען אויף איהם געוואָרפען מיט שטעקענס און איהם געשלאָגען מכות רצח. אין אַמאָל מעטשעס האָט געמוזט אַרויסגערופען ווערען אַ גרויסע פּאָליציי־אָפּטיילונג וועלכע האָט דאָס געשלעג קוים אָפּגעשטעלט.

די „אגודה" אין ארץ־ישראל האָט צוגעשיקט צום קאָנגרעס אַ בעגריסונג, אין וועלכער זי ליי־קענט אָפּ דעם חשד, אז יודען ווילען פערכאַפּען די היילגע ערטער פון די מוסולמענער.

דער אַריינגאַנג צום קאָנגרעס ווערט ווייטער שטאַרק קאָנטראָלירט. די יודישע זשורנאַליסטען ווערען איבערהויפּט נישט אַריינגעלאָזען. א חוץ אייניגע ענגלישע זשורנאַליסטען, וואָס האָבען בעקומען די ערלויבניש ביי'צוּוואוינען דעם קאָנגרעס.

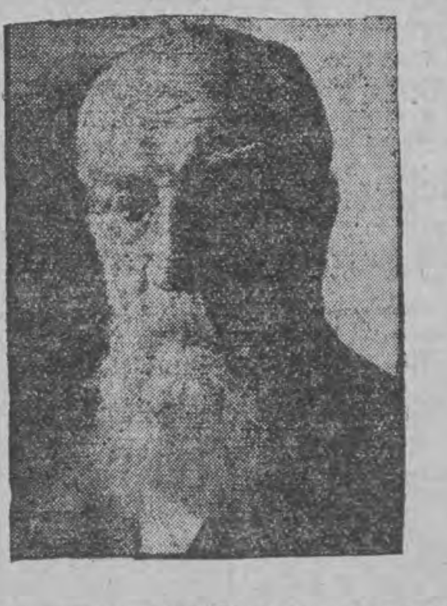

דער דייטשער רעכטס־געלעהרטער פּראָפ. קאהל, איינער פון די פיהרער פון די נאַציאָנאַל־ליבעראַלען איז שווער קראַנק ער איז אַלט 82 יאָהר.

ווילנער האַנדעלס=קאַמער פּראָטעסטירט

נעגען די אַנטי=יודישע עקסצעסען

ווילנע, 7 (טעלעפאָניש) די ווילנער האַנדעלס־קאַמער האָט אויף דער לעצטער זיצונג פּראָטעסטירט נעגען די אַנטי־יודישע עקסצעסען.

עטליכע קריסטליכע מיטגלידער האָבען צוליב דעם פערלאָזט די זיצונג.

זאַל פילהאַרמאָניע

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 20

העבערעאישע רעליג. טעכטער=שול „חבצלת" לאָדז

גאַר=לודקאַ 12, טעל. 97=240

היינט, דינסטאַג, ד' חנוכה 3 נאָכמיטאָג קומט פאָר אַ גראַנדיעזע

חנוכה=אימפּרעזע

מיט א דראַמאַטיש=ליטעראַריש=מוזיקאַלישען פּראָגראַם

דראַמאַטישער טייל: „אויפ'ן וועג פון ירושלים קיין בבל" יודישע היסטאָרישע דראַמע אין 4 אַקטען.

1 אַקט: די זעהונג פון נביא. 2 אַקט: שטורמדיגע נאַכט ביים קעניג. 3 אַקט: יוד. פאָלק וואַנדערט. 4 אַקט: ביי די טייכן פון בבל

רעזשי: דיכטער יחיאל פיינער, מוזיק: פּראָפ. נאַגלער=עפּשטיין.

ליטעראַרישער טייל:

„אונזער קאַמף מיט אסימילאַציע" רעפעראַט (יודיש), „חנוכה—סימבאָל פון יוד. אייביגקייט" רעפעראַט (פּויליש), „חנוכה־לאָמפּ" – פאַרשטעלונג, „קליינע ליכטעלעך" – איינאַקטער, „מיר צינדען די מנורה" – מיסטעריע.

מוזיקאַלישער טייל:

„מעוז צור" – שטיל געזאַנג, „יודישע מאָטיווען", אָריענטאַלישע סערענאַדע – „חבצלת"־כאָר, „תפלה צו ג־ט" – קלאַוויר, ריממישע טענץ, „פּיראַמידען־געזאַנג", „אינדישע סאָנעטען", „ווינטער־שפּיל", „שניי־טאַנץ".

בילעטען פון 1 ביז 2.50 זל., פאַר שול־קינדער 75 גר. צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

איינטריט נאָר פאַר פרויען

קלײנהענדלער!

וועגען: 1) פערקלענערן פּאַטענטען 2) האַנדלען אהן פּאַטענטען אויף יאָהר 1932

שרייבט און אינפאָרמירט לויט'ן נייעסטען אוסטאוו ביוראָ „יוסטיק" אַלט=שטאָדט 11

אַנ'אָרט צו שלאָפען

פאַר 1 אָדער 2 יונגעלייט

אין אָפּצוגעבען פון זאָפאָרט. — צו ע פאַהרען פּיעטריקאָווער 33, אויפ'ן 2. הויף, פּאַרטער

זאַל „הזמיר" אַלעיאַ קאָשטשושקי 21 זאַל „הזמיר"

פרייטאָג, דעם 11־טען דעצעמבער ה. י. 8.30 אין אָוונט קומט פאָר

א ליטעראַרישער אָוונט

פון לאָדזער יונגען שריפטשטעלער ש. בערלינסקי

אין פּראָגראַם: 1) רעציטאַציעס פון די נייעסטע שאַפונגען א. א.:

„פון היים און גאָס"

(א בינטעל אמת'ע פּאַסירונגען אין לעבען פון דיכטער)

2) קינסטלערישער אויפטריט פון דער „לאָדזער יודישער טעאַטער=סטודיע" ביים „הזמיר" מיט מאָנאָלאָגען, דעקלאַמאַציעס א. אַ.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון „הזמיר".

תלמוד תורה בגליל שייבלער

שוהל קרעניצער, קילינסקי 117

היינט, דינסטאַג, ד' דחנוכה ד. 8 דעצעמבער ה. י. קומט פאָר אין שוהל קילינסקי 117, פּינקטליך 7 אָוונד

א גראַנדיעזער חנוכה=פעסט

לטובת דער תלמוד תורה מיט אַנ'אינהאַלטסרייכען פּראָגראַם. דער בעוואוסטער חזן יוסף צבי זאַנדער מיט אַ גוט איינשטודירט כאָר פון 30 מאַן מיט פערשידענע רעדעס מעניני דיומא וועלען אַרויסטרעטען בע'יהמטע רעדנער מיט א רעפעראַט א. ד. ט. „די חשמונאים און די צוקונפט פון אונזערע יוגענד" וועט אַרויסטרעטען דער בעוואוסטער טאַלאַנטפולער רעדנער פּרנס ר' דוד הערש זילבערשטיין, מיט פערשידענע פּילפּולים וועלען אַרויסטרעטען אייניגע קינדער פון ת"ת. די פערוואַלטונג.

בעמערקונג: פאַר פרויען איז רעזערווירט דער באַלקאָן.

„שיר" זאַל „פילהאַרמאָניע" „שיר"

נאַרוטאָוויטשאַ 20.

לאָדזער יודישער מוזיק=פעראיין „שיר"

היינט, דינסטאָג, ד' דחנוכה, דעם 8 דעצ. 8.45 אָוונד קומט פאָר אַ גראַנדיעזער

באָר=קאָנצערט

אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פּילוויש ס.

סאָליסטען: פרל. ס. קראַפּיווניק (סאָפּראַן), ה"ה ס. לעווויטין (באַס) און ה. קאַרן (טענאָר).

אין פּראָגראַם: זולצער, שובערט, היידען, מענדעלסאָן, ווי אויך יודישע פאָלקס=לידער.

ביים קלאַוויר: פרל. ל. לאַקס.

בילעטען צום פּרייז פון 75 גר. ביז 3.50 זל. צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

„שיר" „שיר"

12 טויזענט אויסלענדישע יודען

ווערען בעזעצט ווערען אין בירא-בידזשאן

80 פראצ. יודען אין סאוו. רוסלאנד ווערן אריינגעצויגען ווערן אין דער אינדוסטרי

מאסקווע. (יט"א) אין א רעדע, וואס דער מיטגליד און סעקרעטאר פון „קאמזעט", מערעזשין האט געהאלטען אויפ'ן פלענום פון ווייסרוסלענדישען „אזעט" אין מינסק, האט ער ערקלערט, אז דער הויפט-ציל פון „קאמזעט" איז אריינצוציהען די יודישע יוגענד און יודישע ארבייטער אין די הויפט-צווייגען פון דער אינדוסטריע.

אונזער גאנצע ארבייט האט מערעזשין ערקלערט, איז גריכטעט אזוי, אז מיר זאלען אין דער לאנדווירטשאפט אריינציהען העכסטענס 20 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג און אין דער אינדוסטריע — 80 פראצענט.

רעדענדיג וועגען דעם וואוקס פון דער צאהל יודישע לוין-ארבייטער אין דער סאוויעטישער אינדוסטריע האט מערעזשין אנגעוויזען, אז אין אוקראינע איז די צאהל יודישע לוין-ארבייטער געשטיגען אין איין יאהר אויף 70 טויזענד מאן: 200 טויזענד אין יאהר 1930 און ארום 270 טויזענד אין יאהר 1931.

פאר בירא-בידזשאן פאדערט זיך פערציג טויזענד יודישע ארבייטער, דערפון זענען שוין פינף טויזענד דארט פערהאן, 12 טויזענד וועלען געבען אויסלענדישע יודען (ביז 1933 יאהר), די איבעריגע 23 טויזענד דארפען ווערבירט ווערען אין סאוויעטען-פערבאנד גופא.

מערעזשין האלט, אז די נויטיגע צאהל ארבייטער פאר בירא-בידזשאן דארפען און מוזען ווערבירט ווערען נישט אכטענדיג אויף שוועריגקייטען. מערעזשין איז ארויסגעטרעטען געגען יענע אינטעליגענטען, וואס רייסען זיך צו „שאפען וואס גיכער א יודיש רעפובליק אין בירא-בידזשאן".

ליטווישער פרעזידענט נויטיגט זיך אין יודישע שטימען

קאוונא, 7. (יט"א טעלעגראפיש). צו די פארלאמענט-וואהלען, וואס קומען פאר אין ליטא, דעם קומענדיגען זונטאג, האט דער פרעזידענט סמעטאנא ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג, אז די יודען זאלען שטימען פאר זיין קאנדידאטור.

א בעזונדערע גארדעראבע פאר יודישע סטודענטען

אויף דער ווילנער אוניווערזיטעט

ווילנע, 7 (טעלעפאניש) אויף דער ווילנער אוניווערזיטעט ווערט איינגעפיהרט א בעזונדערע גארדעראבע פאר יודישע סטודענטען.

האפיני-פאטרולען אין ענגלאנד

צוליב די גרויסע שטורעמס אין די ענגלישע וואסערן האבען איצט די רעגירונגס-פאטרולען זעהר פיל ארבייט

אויסערן-מיניסטער זאלעסקי פאהרט קיין לאנדאן

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) היינט פאהרט קיין לאנדאן, אויף אנ'אפיציעלען וויזיט, דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

קאנפיסקירט אנ'אויפרוף פון „גרינעם בענדעל"

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען איז קאנפיסקירט געווארען אנ'אויפרוף פון „גרינעם בענדעל".

סקאסירט די קהלה-וואהלען אין סאכאטשאוו

סאכאטשאוו, 7 (יט"א טעלעפאניש) די קהלה וואהלען, וואס זענען פארגעקומען אין מאי, בעת וועלכע די ציוניסטען מיט די האנדווערקער האבען בעקומען א מעהרהייט — זענען געפסל'ט געווארען.

ווידער אפעטיציע צום הויך-קאמיסאר פון א"י

וועגען בעגנעדיגען די שולדיגע אין די אונרוהען פון יאהר 1929

ירושלים. (יט"א) די משפחות פון די אראבישע פערברעכער, וועלכע זיצען אפ זייער שטראף פאר בעטייליגען זיך אין די אונרוהען פון יאהר 1929 האבען זיך געווענדעט צום נייעם הויך-קאמיסאר סער גרענפעל וואוקאפ מיט א פעטיציע וועגען בעגנעדיגען די פערמשפטע. די ביטע ווערט מאטיווירט דערמיט, אז די בעגנעדיגונג וועט פיהרען צו א „בעסערען צוזאמענלעבען" מיט דער ארץ-ישראל בעפעלקערונג.

באנקעט לכבוד עמנואל נוימאן אין ניו-יארק

ניו-יארק (יטא) אין צוזאמענהאנג מיט דעם ערוווארטעטען אבפאהר פון עקזעקוטיוו-מיטגליד ה' עמנואל נוימאן קיין לאנדאן איז איינגעארדענט געווארען א באנקעט, אויף וועלכען עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס הרב דר. סטיפען וויז. ריכטער יוליאן מעק, לואי ליפסקי, ראבערט שאלד און ריכטער וויליאם לואיס. אלע רעדנער פון ביידע ריכטונגען אין אמעריקאנער ציוניזם האבען אנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון ה' נוימאן פאר דער קאנסאלידירונג פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין די פעראייניגטע שטאטען.

פערענדיגט דער שטרייק פון יודישע רעליגיאנס-לעהרער אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (יט"א) די יודישע רעליגיאנס-לעהרער פון די פאלקס-שולען אין טשערנאוויץ האבען פערענדיגט דעם לאנגדויערנדען שטרייק, וואס איז ארויסגעבראכען צוליב נישט אויסצאהלען די געהאלטען דורך דער קהלה. נאך לענגערע פערהאנדלונגען איז געשלאסען געווארען אנ'אפמאך צווישען די לעהרער און דער קהלה.

Dr. med. **N. ROZEN**

צאהן-כירורג צאהן, קיפער, דויאגנאסטיק גימען- און צונג-קראנקהייטען רענטגענאדיאגנאסטיק.

Andrzeja 7, tel. 216-57

פון 3–7 נאכמ.

Prywatne POGOTOWIE LEKASKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134

נעהמט אן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

שיטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש סקווערארווא 15

בעקע אביצינע, 1-שטער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסעריי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

צו דער האכצייט פון אונזער ליבען פריינד און קאלעגע

משה גאלדבערג

מיט פרל. **העלא לוכטיג**

גראטולירען מיר הערצליך און ווינשען פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט.

חיים לעווקאוויטש, א. קאוואל.

7441

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

פרייטאג. דעם 11-טען דעצעמבער און שבת חנוכה פ' מקץ ווערט דאוונען אין פילהארמאניע דער וועלט-בעריהמטער אבערקאנטאר ה'

ש. קוסעוויצקי

מיט'ן בעסטען איינשטודירטען כאר אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט ה' מ. צעסוואל. אויך וועט ער פרייטאג צינדען חנוכה-ליכט

די הכנסה געהט לטובת דעם וויכטיגען פעראיין „מחזיקי חולים" קילינסקיעגא 120, וועלכער גיט ארויס טעגליך אומזיסטע מעדיצינען ארים קראנקע. דאס אנגאזשירען דעם בעוואוסטען אבערקאנטאר איז געווען פערבונדען מיט גרויסע שוועריגקייטען.

דאס לאדזער פובליקום וועט זיכער אונטערשטיצען די דערמאהנטע אינסטיטוציע און גלייכצייטיג אויסנוצען די איינציגע געלעגענהייט צו הערען דעם בעליבטען חזן ה' קוסעוויצקי בפרט, אז מ'האט געמאכט עקסטרא ביליגע פרייזען פון 1 ביז 2 זל. ס'איז צו האפען, אז דער לאדזער יודישער עולם וועט האבען דעם שבת אנ'אמת'ן תענוג רוחני.

בילעטען שוין צו בעקומען ביי: 1) זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 קאנדיטאריי; 2) דיאמאנט, נאוואמיעסקא 24, וואורשטען-געשעפט; 3) משה פעלטא, גלובנא 57, קאנדיטאריי; 4) שמואל שטרויסמאן, גלובנא 63 אין באר 5) ה' גאלדהערש, נאפיורקאווסקי 25, גאלאנטעריע-געשעפט ווי אויך אין קאסע פון פילהארמאניע ביז פרייטאג 3 א זייגער נאכמיטאג.

פאר פרויען ספעציעל-רעזערווירטע פלעצער.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

יודישע לאנגע מלבושים

בעקומט איהר אין דער בעוואוסטער פירמע

ה. שניצער, נאוואמיעסקא 3

אין הויף, געוועלב 39

(אויך איינגאנג דורך וואסכארניא 13)

אין בעזיץ שטענדיג אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון אלערארט יודישע מלבושים, ווי: בעקעשע און זיידענע יוביצעס, שלאפראקען, אלפאגענע, צייגענע, האלב וואלענע כאלעטלעך, זומער- און ווינטער-פאלטענס, געהאקטע אנציגער פאר ערוואקסענע און פאר קינדער, אויך גאנצע אויסשטעהערס פאר חתנים.

בעמערקונג: כ'נעהם אויך אן בעשטעלונגען פון אייגענע סחורות. די בעשטעלונגען ווערען אויסגעפיהרט אין פערלויף פון 24 שעה.

פאר אויסשטעהער פון חתנים - ספעציעלער ראבאט.

הורט און דעטייל! רעעל און ביליג!

געדענקט די אדרעס: נאוואמיעסקא 3, אין הויף, געוועלב 39.

7250 קומט און איבערצייגט אייך!

זעלבסטהילף-פערזיכערונגס-קאסע פאר חתנים און כלות

אין לאדז, זיעלאנא 26

מיר האבען דעם כבוד מיטצוטיילען די מיטגלידער, ווי אויך סימפאטיקער, אז היינט, דינסטאג, דעם 8 דעצ., 5 א זייגער נאכמ., ג' מקץ קומט פאר אין אונזער לאקאל זשעלאנא 26 (גרינער מארק 1)

א גראנדיעזער חנוכה-פעסט

און התחלת כתיבת ספר-תורה

פערזעהען מיט א גרויסען פראגראם:

1) מה טובו פון לעוואנדאווסקי, 2) בענטשען חנוכה-ליכט. 3) הנרות הללו, מעוז צור אויסגעפיהרט דורך דעם בעוואוסטען חזן מיט בעגלייטונג פון כאר אקאמפאנירט דורך אנ'ארקעסטער. רעפעראט וועגען דער בעדייטונג פון חנוכה פון בעוואוסטען מגיד ר' אביש פעפער.

מיט דרך-ארץ די פערוואלטונג.

אפגעלעגט ביז דאנערשטאג

דעם גרויסען „בריסקער" פראצעס

נעכטען האט די פערטיידיגונג אטאקירט די זאכליכע דאקומענטען פון דער פראקוראטור

וו א ר ש א, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט.) די נעכטיגע זיצונג האט זיך אנגעהויבען מיט א גרויסער פערשפעטיגונג. צוליב דעם וואס די ריכטער האבען זיך לאנג בעראטען.

באַכ'ן עפענען די זיצונג האט דער פארזיצער געמאלדען אז בעת דער 1—טאגיגער הפסקה זענען דערהאלטען געווארען

2 בריף:

1) א בריף פון אדוו. האפמאקל־אסטראווסקי, וועלכער שרייבט דעם טעקסט פון דער רעדע, וואס ער האט געהאלטען אין „שווייצער־טאל" און 2) א בריף פון ה' סאוויצקי, וועלכער האט געזאלט זיין אב'עדות.

צוליב דעם, וואס קיינער פון די צדדים נעהמט נישט קיין וואריט וועגען דעם ענין, ערקלערט דער פארזיצער, אז די בריף האבען נישט קיין שייכות צום פראצעס.

פארז.: צי זענען פערהאן עפעס פארשלאגען?

פראקוראר גראבאווסקי: מיר ווארטען אויף די פארשלאגען פון דער פערטיידיגונג, אנערקענענדיג פאר נויטיג פארצולעגען די זאכליכע דאקומענטען, וואס זענען נאך צוגעלעגט געווארען צו דער אויספארשונג.

אדוו. שטערלינג לעגט פאר ארויסצונעהמען פון פראצעס א גאנצע רייע דאקומענטען און זאגט אז עס איז נישט דערלאובאר, אז עדות וועלכע זענען אויסגעהערט געווארען אין א צווייטען פראצעס, קאנען נישט צוגעצייכענט ווערען צום איצטיגען פראצעס.

ווייטער האט אדוו. שטערלינג שארף אנגעגריפען א רייה דאקומענטען, וואס זענען נישט גענוי אויסגעפארשט געווארען, צום איצטיגען פראצעס האט מען בייגעלעגט 21 דאקומענטען, פאר וועלכע קיינער קאן נישט גאראנטירען, עס זענען אויך פערהאן דרוקזאכען, וואס מען ווייסט נישט וואו מען האט זיי געדרוקט, און 2 דאקומענטען. וואס מען האט בעוויזען, אז זיי זענען פאלשע. אויב א בעוויז־דאקומענט קאן זיין געפעלשט, וואס קאן מען ערשט זאגען וועגען אנ'אפשריפט, 2 דאקומענטען זענען בעשטעטיגט דורכ'ן פאליציי־קאנפידענט בורדראווסקי און דורכ'ן ה' באנעק, עס בלייבט צו צווייפלען אויב די דאזיגע פערזאנען זענען בערעכטיגט צו בעשטעטיגען דאקומענטען, דעריבער דארפען די דאזיגע אלע דאקומענטען אויסגעשלאסען ווערען פון די אקטען.

אדוו. שטערלינג שטעלט זיך אויך אפ אויף די „שוויאדעסטוועס" פון די עדות, וועלכע טרעטען ארויס אונטער געהיימנישפולע פסעוודאנימס ווי „גזשעגאזש", „סעריוטני", „וואצעק", און מען ווייסט נישט זייערע פאמיליען־נעמען, אזעלכע פאלען זענען פערהאן פופצעהן. עס איז אויך פערהאן א בריף פון א פערזאן און איינער פון די בעשולדיגטע ערקלערט אז קענענדיג יענע'ס האנד־שריפט שטעלט ער פעסט, אז דער זעלבער בריף איז דורך יענעם נישט געשריבען געווארען.

די פערטיידיגונג זאגט זיך אויך ארויס געגען צולעגען צו די אקטען דאקומענטען געשריבען אויף מאשינען, אהן אונטערשריפטען א.א.וו. די דאזיגע דארף מען ערשט אנערקענען, ווען די בעטרעפענדע פערזאנען וועלען קומען אין געריכט און דא בעשטעטיגען די דאקומענטען, 2 בריף זענען פערהאן פון אונבעקאנטע פערזאנען, און 1 אנאנימער בריף.

צוליב דעם, וואס מען האט שוין ביים פראצעס דריי מאל פעסטגעשטעלט פאלשע דאקומענטען מוז די פערטיידיגונג זיין פארזיכטיג און קעמפען נישט צו דערלאזען אזעלכע פאפירען צו די אקטען.

אויך א גאנצע רייה פאטאגראפיעס, צירקולארען און „אקולביקעס" קאנען נישט דערלאזט ווערען צו די אקטען.

וועגען סקאסירען די אויספארשונג וועגען אנפאל אויף פרושיצקין, איז באר וויכטיג דער אורטייל גופא, אבער נישט די מאטיווען.

אדוו. שטערלינג און אדוו. לאנדאו, בעריהרען נאך א רייה ענינים וועלכע דארפען בעזייטיגט ווערען פון פראצעס.

די פראקוראָרען האבען געבעטען א הפסקה, אויף א האלבע שעה, זיי זאלען זיך קאנען בעקענען מיט די דאקומענטען אויף וועלכע די פערטיידיגונג האט אנגעוויזען.

בעת דער הפסקה האט זיך בעוויזען אין זאל אדוו. שמיאראווסקי, וועלכער איז ביז איצט קראנק געווען.

די אדוואקאטען האבען בעת דער הפסקה כסדר איבערגעקוקט די דאקומענטען.

די הפסקה האט געדויערט דריי שעה.

נאך דער הפסקה האט פראקוראר גראבאווסקי ערקלערט, אז אייגענטליך איז ער דערפאר מען זאל צולעגען אלע דאקומענטען צו די אקטען, נאר כדי צו פערלייכטערען די ארבייט פון געריכט איז די פראקוראטור גרייט אויסצוטיילען פון די אקטען די נישט אקטועלע דאקומענטען. א חוץ דעם זאלען ארויסגערופען ווערען די אנפיהרער פון די אמטען, וועלכע דארפען אין געריכט בעשטעטיגען די דאקומענטען, וואס זיי האבען ארויסגעגעבען און זאלען אויך אנגעבען די [illegible] פון וואנען זיי האבען גענומען די מאטעריאלען.

מיט א גרויסער איינדרוקספולער רעדע איז צום ערשטען מאל ארויסגעטרעטען

אדוו. שמיאראווסקי

וועלכער האט בעגרינדעט די גערעכטיגקייט פון דער פערטיידיגונג בנוגע די דאקומענטען.

דאס געריכט איז דאן אוועק אויף א בעראטונג, וואס האט געדויערט א שעה צייט.

נאך דער בעראטונג ערקלערט דער פארזיצער, אז דאס געריכט האט בעשלאסען אויסצוטיילען פון די אקטען, אלע מאטעריאלען, וואס שטעלען מיט זיך פאר אינפארמאציעס פון קאנפידענטען, וועלכע פיגורירען אונטער פסעוודאנימס, אלע אנדערע דאקומענטען וועלען איבערגעלאזען ווערען.

נאך דער דאזיגער ערקלערונג פרעגט דער פארזיצער:

— צי פערלאנגען די צדדים, מען זאל פארלעזען אלע דאקומענטען?

די צדדים ענטפערען: אז עס איז איבעריג, ווייל די דאקומענטען זענען שוין בעקאנט.

פארז.: צי זענען נאך פערהאן פארשלאגען פארן שליסען די געריכטס־פערהאנדלונגען?

די פערטיידיגונג ענטפערט, אז עס זענען נאך פערהאן א סך פארשלאגען נאר צוליב דער שפעטער צייט, וועלען די פארשלאגען ערשט געשטעלט ווערען שפעטער.

אויך די פראקוראָרען ענטפערען דאסזעלבע.

נאך א לענגערער בעראטונג ערקלערט דער פארזיצער, אז עס ווערט ערקלערט א הפסקה ביז דאנערשטאג.

די אנטיסעמיטישע עקסצעסע אין פוילען

די ווענדונג פון אמעריקאנער „בני ברית" צום פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן

צינצינאטי, (יט"א). דער פרעזידענט פון אונאבהענגיגען ארדען „בני ברית" אין די פעראייניגטע שטאטען, ה' אלפרעד קאהען האט אין דער צייט ווען עס זענען פארגעקומען די אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען אין פוילען, איבערגעשיקט צום פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן ה' טיטוס פיליפאוויטש די פאלגענדע ווענדונג:

„בני־ברית" אלס ארגאניזאציע, וואס פעראייניגט יודען פון 25 לענדער דער וועלט אויך אין פוילען, אונטער'ן פאהן פון פאטריאטיזם, פילאנטראפיע און מענשען־הילף נעהמט אויף מיט וועהטאג און טרויער די בעריכטען וועגען די בעדויערנסווערטע און אפילו טראגישע געשעהענישען אין פוילען אין משך פון דער לעצטער צייט, וואס בעדראהען דאס גליק, זיכערהייט און לעבען פון די יודישע מענער פרויען, און קינדער אין פיל שטעט און שטעטלעך.

„די פערעפענטליכטע בעריכטען בעווייזען — ווערט ווייטער געזאגט אין דער ווענדונג — אז סטודענטען פון די אוניווערזיטעטען אין קראקא, ווארשא און ווילנע זענען קרבנות פון פיינדשאפט און האס. די לעצטע בעריכטען זענען ספעציעל אלארמירענד און ערלויבען צו דרינגען אז דער גייסט פון אנטאגאניזם געגען יודישען פאלק פערשפרייט זיך אלץ מעהר.

„מיר האבען ביז־איצט אויך נישט מיטגעטיילט וועגען אונזער בעזארגטהייט, ווייל די ידיעות וועגען די עקסצעסען זענען געווען דורכגעפלאכטען מיט פער זיכערונגען, אז די פוילישע מאכטארגאנען מאכען בעמיהונגען צו אונטערדריקען די אויסברוכען פון רעליגיעזער און ראסען־האס, די געשעהענישען האבען אונז שטארק בעאונרוהיגט, ווייל זיי בעווייזען אז די שענדליכע אקטען פערשפרייטען זיך איבער א בריי־טער טעריטאריע.

„די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען מאכט א שווערען רושם אויף די יודען אין די פעראייניגטע שטאטען און אויף דער גאנצער וועלט. מיר בעטען אייך איבערצוגעבען אייער רעגירונג די אויפריכטיגע האפנונג פון יודישען פאלק, אז עס וועט גלייך אונטערגענומען ווערען אנ'ענערגישע אקציע, כדי עס זאלען אפגעשטעלט ווערען די בעדויערנסווערטע ארויסטרעטונגען געגען דער יודישער בעפעלקערונג און די פוילישע יודען זאלען אלס לאיאלע בירגער פון זייער לאנד האבען גאראנטירט אין פולער מאס די זיכערקייט צו וועלכער עס זענען בערעכטיגט אלע פוילישע בירגער".

מאסקווער יודישע שרייבער

רופען אויפצובויען בירא-בידזשאן אלס יודיש לאנד

אין מאסקווער „עמעס" איז אפגעדרוקט אנ'אויפרוף פון דער יודישער סעקציע, וואס איז אנגעשלאסען אן דער מאסקווער אסאציאציע פראלעטארישע שרייבער, צו אלע פראלעטארישע קולטור טוער און שריפטשטעלער, זיי זאלען אקטיוו העלפען "דער פארטיי [illegible] דער ראטענמאכט אויסצופילען דעם היסטארישען בעשלוס פון דער סאוויעט־רעגירונג צו שאפען אין צוויי יאהר ארום א יודישען, אויטאנאמען אדמיניסטראטיוו־טעריטאריעלען איינס אין ביראַ־בידזשאן".

כאטש אין דעם אויפרוף ווערט א סך גערעדט, אז בירא־בידזשאן האט גארנישט צו טון מיט די „נאציאנאליסטיש־שאוויניסטישע חלומות" וועגען א יודישער טעריטאריע, דאך איז גאנץ קלאר, אז די יודישע שרייבער אין מאסקווע מיינען מיט זייער אויפרוף ארויסצורופען א בעזונדערען אינטערעס צו דער אידעע פון א יודיש־סאציאליסטישער רעפובליק אין דעם ווייטען מזרח. דער אויטאנאמער „איינס", וואס דארף פראקלאמירט ווערען צום יאהר 1933, איז בלויז אנ'אנהויב דערצו, דער ערשטער — און נאטירליכער, אומפערמיידליכער, — שריט צו דער פראקלאמירונג מיט דער צייט פון א בעזונדערער יודישער רעפובליק אין בירא־בידזשאן.

דאס, אגב, איז פולשטענדיג אין איינקלאנג מיט די ווארנשען און בעשלוסען סיי פון דער סאוויעט־רעגירונג.

דער אויפרוף שטעלט זיך בעזונדערס אפ אויף „דעם גרויסען דראנג פון די יודישע ארבייטסלאזע מאסען אין צעהנדליגער קאפיטאליסטישע לענדער צו פאהרען העלפען אויפבויען בירא־בידזשאן. דאס האבען שוין בעוויזען די געקומענע ארבייטער פון ארגענטינע, דייטשלאנד, ליטע א. אז. וו.".

צווישען די פראקטישע זאכען, צו וועלכע דער אויפרוף פאדערט אויף די יודישע קולטור־טוער און שריפטשטעלער ווערט אנגעמערקט:

„די יודישע קולטור־אנשטאלטען און די פראלעטארישע שרייבער־ארגאניזאציעס דארפען זיך באלד אנשליסען אן דער אויפבוי־ארבייט פון בירא־בידזשאן, דארפען דירעקט העלפען אויפבויען די קולטור־אויפקלערערישע אנשטאלטען, שיקען שרייבער־בריגאדעס, וועלכע זאלען קינסטלעריש בעלויכטען, פאפולאריזירען און ברייט בעקאנט מאכען פאר די ברייטע פראלעטארישע און ארבייטענדיגע מאסען די בויאונג אין בירא־בידזשאן, און אויך דירעקט זיך בעטייליגען מיט ווארט און טאט אין דער וועלט־ביר־קאמפאניע פאר בירא־בידזשאן.

די גרעסטע לאקאמאטיווען-פאבריק

„הענשעל און זוהן" ביי קאסעל זאל אפגעשטעלט ווערען צוליב'ן קריזיס.
די פאבריק פלעגט ארויסלאזען ביז 700 לאקאמאטיווען א יאהר

די לענגסטע הענגי-בריק

איז איצט פערענדיגט געווארען אין אמעריקא איבער'ן הארסאן-טייך

לאדז
8 דעצעמבער 1931

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאדז,
8 דעצעמבער 1931

די כוואַליע
פון גיפטיגער העצע

עס איז שווער איצט צו בּאַריכטען, צו שרייבען וועגען די געשעהענישען אין דער יודישער וועלט און נישט פערשאַפען דעם לעזער און זיך זעהר פיל עגמת נפש. דאָס קלענסטע שטיקעל נייעס איצט פון דער ברייטער יודישער וועלט דערצעהלט וועגען צרות, נויט, פערפאָלגונגען, יודען-העצע, דורכגעפיהרטע און געפּלאַנטע אָנפאַלען. אַפילו שחיטות צוגעגרייטע. די ווילדעסטע, די פינסטערסטע די בלוט דורשטיגסטע כוחות האָבען זיך עס צוהוליעט דעם ווינטער ווי אַ'ין די שרעקליכסטע צייטען אין דער יודישער מאַרטירער-געשיכטע. דער היי - יאָהריגער ווינטער וועט ווידער פערשרייבען אַ בלוטיג בלאַט אין דער יודישער געשיכטע.

שוועריג, זעהר שווערע צייטען זענען אויך פריהער געווען, מיט אַ דריי חדשים צוריק, אָבער דעמאָלט האָט מען אין מזרח און אין צענטראַל-איי-ראָפּע געקרעכצט און געקלאָגט זיך נאָר צוליב דער אומגעהויערער נויט און פעראָרימונג. איצט אָבער האָט זיך פערשפּרייט אַ כוואַליע פון גיפטיגער יודען-העצע, און הונדערטער און טויזענדער יודישע לעבענס שטעהען ממש אין סכנה האָבען דאָך שוין די היטלעריסטען אין דייטשלאַנד און די פוטשיסטען אין אונגאַרן געהאַט צוגעגרייט שוואַרץ-אויף-ווייס גרויסע ליסטעס פון זייערע יודישע קרבנות. מיר האָבען אַ טרויעריגע, אַ ביטערע ערפאַהרונג, אַז אַלע איבערקעהרענישען, רעוואָלוציעס אין מזרח און אין צענטראַל אייראָפּע ווערען דערטרונקען אין יודיש בלוט. אָבער די שחיטות, וואָס האָבען זיך געגרייט אין דייטשלאַנד, אין אונגאַרן שטייגען איבער מיט דייער גרויזאַמקייט יעדע שרעקליכסטע פאָרשטעלונג וועגען דעם, צו וואָס מענשען חיות קאָנען שטרעבען.

דערמאָהנט מען זיך, אַז אַזעלכע בלוטיגע פּלענער ווערען צוגעגרייט פאַר די אויגען פון דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט, נעהמט מען עס אויפ'ן געדאַנק, אַז אַזאַ געפאַהר איז טאַקע מעגליך אויב נישט היינט — איז מאָרגען, איז איבערמאָרגען, צעהנדליגער טויזענדער יודען זענען אויסגעשטעלט אויף די ווילדקייטען פון די דורשטיגע, אויפגעהעצטע כוליגאַנעס. דאָס איז שוין נישט קיין איבערגעטריבענער אַלאַרם, די געשעהענישען פון די לעצטע פאַר וואָכען געבען אונז ליידער יעדען טאָג פאַקטישע בעווייזען.

שטעלט זיך אַ גרויסע פראַגע:
— פאַרוואָס שוויגט מען?

מעהר ווי ווען-עס איז וואָלט זיך איצט געדאַרפט דערהערען די שטים פון דעם וועלט-יודענטום דורך אַלע זיינע צענטראַלע אינסטיטוציעס און אָרגאַנען. און נישט נאָר די שטים — די טאַט, דער ווידערשטאַנד, די גרייטקייט אָבצושטויסען יעדע געפאַהר אַזעלכע. וואָלט דאָס נישט געדאַרפט געטון ווערען דורך די צענטראַלע אַלוועלטליכע יודישע אינסטיטוציעס, און טאַקע אויף אַ דרינגענדען אופן?

מיר מיינען, קאָנקרעט, יענע אַלוועלטליכע, צענטראַלע יודישע אינסטיטוציעס; דעם קאָמיטעט פון די דעלעגאַציעס צו פערטיידיגען די רעכט פון דער יודישער נאַציאָנאַלער מינדערהייט. די „אַליאַנס“, אויך דעם וועלט-פערבאַנד פאַר עמיגראַציע „היקעם“. און די י. ק. א., וועלכע קאָנען אויך ביי די אַנדערע וויכטיגע אויפגאַבען זייערע, זיך נישט אָבטיילען פון אַ פּאָליטישער אַקציע אין אַזאַ קריטישען, געפעהרליכען מאָמענט. און דאַן — די גרויסע פּאָליטישע פאַקטאָרען, וועלכע מיר קאָנען בעאיינפלוסען.

אַלע אונזערע מעגליכקייטען פאַר אַ ברייטער פּאָליטישער אַקציע, דאַרפען אויסגענוצט ווערען. אין די נוצליכע רעזולטאַטען פון אַזאַ אַקציע האָבען מיר שוין געהאַט די מעגליכקייט זיך צו איבערצייגען, און עס איז גענוג אַ קוק צו טון, וואָס פאַר אַ שטאַרקען אָבקלאַנג עס האָבען לעצטענס, למשל, געהאַט שוין פאַר די גרויסע פּראָטעסט-מיטינגען אין ניו-יאָרק.

די אַלוועלטליכע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע יודישע אינסטיטוציעס, מיט זייער גרויסער צאָהל אָנגעזעהענע און איינפלוסרייכע יודישע פּאָליטישער טוער טאָר נישט שוויגען אין אַזאַ קריטישען און געפעהרליכען מאָמענט פאַראונזער ברידער אין מזרח און צענטראַל-אייראָפּע.

א.

—:o:—

ווייסע שקלאַפען אין ניו-יאָרק
יודישע פרוי געפונען אין אַמעריקא איהר ברודער, וועלכן ציגיינער האבן געפאנגען אין פוילען

ניו-יאָרק (יט"א) די יודישע פרוי יעלמאַן, געבוירען מאַלטשינסקאַ, וועלכע שטאַמט פון פוילען, שעדלעצער קאַנט, און איז געקומען קיין אַמעריקע אין יאָהר 1918 איז זייט דריי יאָהר געבליבען אַגונה. ווייל איהר מאַן האָט זי מיט דריי יאָהר צוריק איבערגעלאָזט מיט איהר איינציג קינד און ביז איצט איז נישט געלונגען געוואָהר צו ווערען וואו ער איז. פרוי יעלמאַן איז אוועק צו אַ ציגיינער אַ „טרעפער“, „דאָקטאָר“ אַבדול סולמאַן, וועלכער האָט אין ניו-יאָרק אַ פערצווייגטע פּראַקטיק. דער דאָקטאָר-טרעפער האָט ביי פרוי יעלמאַן אויסגענאַרט 50 דאָלאַר, אָבער וועגען איהר מאַן האָט זי ווייטער גאָרנישט ערפאָהרען. דערווייל האָט פרוי יעלמאַן בעמערקט, ווי ביים ציגיינער געפינט זיך אַ יונג יונגעל, מיט יודישע געזיכטסציגען, וועלכען דער ציגיינער בענוצט צו אַלע זיינע שליחות'ן.

איינמאָל ווען דער „דאָקטאָר“ האָט געזוידעלט די פרוי, פאַרוואָס זי פערדרעהט איהם צו פיל דעם קאָפּ, האָט דאָס יונגעל אויסגענוצט די געלעגענהייט און ווייז יודיש דערצעהלט דער פרוי, אַז מיט 9 יאָהר צוריק, ווען ער איז אַלט געווען 6 יאָהר, האָבען ציגיינער איהם צוגעכאַפּט אין אַ שטעטעל אין פוילען און איהם פערקויפט דעם איצטיגען אַמעריקאַנער „דאָקטאָר“. אַלע זיינע פרובען צו ענטלויפען זענען נישט געלונגען. פרוי יעלמאַן האָט זיך דערמאָנט, אַז שוין זייענדיג אין אַמעריקע, האָט די מוטער איהר געשריבען, אַז איהר ברודערל איז פערשוואונדען געוואָרען און אַז די מוטער איז פון גרויס עגמת נפש געשטאָרבען. זי האָט אינסטיקטיוו גענומען אויספרעגען דאָס יונגעל ווייטערע פּרטים און זיך באַלד איבערצייגט, אַז דאָס איז איהר ברודער. נאָך איניגע טעג איז פרוי יעלמאַן ווידער געקומען צום ציגיינער און געפאָדערט פון איהם איהר אַרויסגעבען איהר ברודער. דער ציגיינער האָט ערקלערט, אַז דאָס יונגעל איז זיין שקלאַף און געפאָדערט 400 דאָלאַר אויסלייז-געלד. פרוי יעלמאַן האָט שפּעטער געבּרענגט די געפאָדערטע סומע, אָבער דער ציגיינער האָט שוין דאַן נישט געוואָלט דערפון הערען און נאָך געסטראַשעט פרוי יעלמאַן מיט דער'הרגענען. די פרוי איז דאַן אוועק אין פּאָליציי, און רעזולטאַט פון וואָס דער ציגיינער איז געוואָרען אַרעסטירט. דאָס יודישע יונגעל, וועמענס נאָמען עס איז שמואל מאַלטשינסקי איז אָבער דערווייל ווידער פערשוואונדען געוואָרען און פּאָליציי קאָן נישט דערגעהען, וואו ער געפינט זיך. געגען ציגיינער-דאָקטאָר זענען אַרויסגערוקט געוואָרען נאָך אַנדערע בעשולדיגונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט פערשוואונדען פון פיל יונגע מיידלעך.

די פּאַציפיקאַציע פון קאָרסיקע
ווי אַזוי מ'קעמפט געגען די „עהרען-באַנדיטען“

מיר האָבען שוין געהאַט געשריבען וועגען דער מיליטערישער עקספּעדיציע, וואָס איז געשיקט געוואָרען דורך דער פראַנצויזישער רעגירונג אויפ'ן אינזעל קאָרסיקע, כדי דאָרט איינמאָל פאַר אַלע מאָל אויסצוראָטען דעם באַנדיטיזם, וואָס עקזיסטירט דאָרט שוין זייט הונדערטער יאָהרען. עס ווייזט אויס, אַז דער מנהג פון בלוטיגער נקמה און בכלל דער באַנדיטיזם וועט איבעריכען אַריבער אינגאַנצען אין דער לעגענדע. די עקספּעדיציע פון גענעראַל פורניע געהט ענערגיש פאָראויס און רייניגט ביסלעכווייז אַלץ נייע ווינקעלעך פון קאָרסיקע פון די בעריהמטע עהרען-באַנדיטען. דער גענעראַל בענוצט זיך מיט אַלע טעכנישע מיטלען פון קריג ווי האַרמאַטען, קוילענוואַרפער, טאַנקען, די מעטאָדען פון דער קריגס פיהרונג זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען בעת דער לאַנגער און שווערער קאָמפּאַניע אין מאַראָקאָ געגען די אויפשטענדיגע שבטים.

ווי אַזוי שטעלען זיך פאָר די בעזונדערע עטאַפען פון קריג אויף קאָרסיקע? אָט איז אַ פּרט. אַנ'אָפּטיילונג פון עטליכע צעהנדליג זשאַנדאַרען בעוועגט זיך אין דער ריכטונג פון דעם שאָפּען-סטאַדע לאַ פונטאַ, וואָס ליגט אין סאַמע צענטער פון דער מאַקי (גרויסע שטחים לאַנד בעוואַקסענע מיט געדיכטע קליינע קוסטעס) מען זוכט דאָרט דעם בעריהמטען באַנדיט ספּאַדאַ, וואָס זיין געליבטע איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון דער פּאָליציי, ספּאַדאַ און זיין ברודער האָבען שוין בעוויזען צו ענטלויפען אויפ'ן אָרט איז נישטאָ קיין לעבעדיגער נפש. אַ קיי-לאָמעטער ווייטער געפינט זיך אַ הילצערנע שאָפּע. דאָ האָט מען צום לעצטען מאָל געזעהען די ברידער ספּאַדאַ. מיט אַנ'ענגען קרייז רינגלען די זשאַנדאַרען אַרום די שאָפּע, די אָפּטיילונג קומט אַלץ נעהנטער צום ציל. אויפ'ן געגעבענעם צייכען פאַלען די זעלבער אויף דער ערד און רוקען זיך פאָראויס, קריכענדיג אויפ'ן באָדען, פּונקט ווי אין קריג. אין אַ געוויסען מאָמענט הערט מען דאָס פייפען פון אַ פייפעל. אַנ'אונטער-אָפיציר מעלדעט, אַז ער האָט בעמערקט נעבען דער שאָפּע אַ געהיימען אַריינגאַנג. אפשר האָבען זיך דאָרט בעהאַלטען די באַנדיטען? דער זעלבער, וועלכער געפינט זיך נעבען דעם אַריינגאַנג בעקומט אַ בעפעהל, ער שפּילעט אָפּ פון פּאַטעק אַ גראַנאַט און וואַרפט איהם פאָראויס פאַר זיך. דער גראַנאַט רייסט אויף, אָבער דאַן ווערט ווידער אינגאַנצען שטיל.

די אָפּטיילונג געהט פאָראויס מיט די אָנגעשטעלטע באַגנעטען. אָבער אין דער שאָפּע איז קיינער נישטאָ. אָבער עס זענען פערהאַן סימנים, דאָס די באַנדיטען זענען דאָ נישט לאַנג געווען. עס שטעהען טעפּ מיט עסענוואַרג, עס ליגען קאָלדרעס און אַנדערע זאַכען. די פּאַטרולען זוכען דורך דאָס גאַנצע אָרט, אָבער אומזיסט, זיי געפינען נישט קיינעם. עס ווערט געמאָלדען אין שטאַב אַריין און דאַן ווערען געלאָזט ווייטער אין גאַנג טאַנקען, רעפלעקטאָרען א. דגל. די עקספּעדיציע פון גענ. פורניע האָט פיל צו טון און עס וועט נאָך פערייבער גענוג צייט איידער קאָרסיקע וועט זיין אינגאַנצען פּאַציפיצירט.

יודן אין די לעצטע טעג פון אלעקסאנדער III
נייע אינטערעסאנטע דאָקומענטען

אין סאָוויעטישען היסטאָרישען זשורנאַל „קראַסני אַרכיוו“ (דריטער טייל, 1931) איז פערעפענטליכט אַ טייל פון טאָגבוך פון בעוואוסטען וו. מ. לאַמסדאָרף, וועלכער האָט געשפּילט אַ זעהר אָנגעזעהענע ראָלע אין מיניסטעריום פון אויסערליכע ענינים ביי אַלעקסאַנדער דעם 3-טען, דער טייל טאָגבוך, וואָס ווערט פערעפענטליכט אין „קראַסני אַרכיוו“ בעציהט זיך צו דער צייט, ווען אַלעקסאַנדר איז שוין געווען שטאַרק קראַנק, און נישט נאָר אין רוסלאַנד, נאָר אויך אין אויסלאַנד האָט מען געוואַרט מיט אומרוהיגקייט די ענדערונג אויפ'ן טראָן.

„דער מיניסטער פון אינערן ה' דורנאָוואָ“, דערצעהלט לאַמסדאָרף, „האָט בעזוכט גירסין, ער האָט איהם ערקלערט, אַז לויט זיינע ידיעות זענען די טעג פונ'ם קייזער געציילטע. דער מיניסטער זאָגט, אַז עס זענען אָנגענומען מיטלען, כדי צו פערהיטען פון אומאָרדנונגען, אויף וועלכע מען קען זיך ריכטען. אין דרום, אַ שטייגער, האָט מען נעלאָזט אַ קלאַנג, אַז דעם קייזער היילען אויסשליסליך יודען (לידען, זאַכאַרי און הירש), כדי אין פאַל פון אַ קאַטאַסטראָפע אויפצוהעצען די פּאָליציי וועלכע דינען אַלס אויסגאַנגס-פּונקט פאַר די אַנטיסעמיטישע אויסברוכען.“

„דרך אגב, וועגען יודען, צווישען די בקשות און בריף, וועלכע זענען געקומען פון אויסלאַנד און צוגעשיקט געוואָרען אין אויסערן-מיניסטעריום געפין איך אין אַ פּאַקעט, וועלכער איז אָנגעקומען פון ליוואַדיע, צווישען אַנדערען פאָלגענדען אָריגינעלען דאָקומענט:

פּאַריז, דעם 4. אָקטאָבער 1894,

„א. קייזער, אימפּעראַטאָר פון אַלרוסלאַנד, זעלבסטהערשער און הערשער פון מיליאָנען מענשען. דיין אַלמעכטיגקייט שטערט דיר נישט צו ליידען גלייך מיט אַנ'איינפאַכען שטערבליכען. די בעריהמטסטע דאָקטוירים אין דער וועלט וועלען דיך נישט אויסהיילען פון דער קראַנקהייט, וועלכע גאָט האָט דיר געשיקט, אַלס שטראָף פאַר דיין גרויזאַמקייט און כדי דיר צו דערמאָהנען, אַז דו ביסט נאָר אַ מענש און אונטערשיידסט זיך מיט גאָרנישט פון אַנדערע מענשען, און כדי דיך צו צווינגען אַ טראַכט צו טון וועגען די מאַטערנישען וואָס דו פערשאַפסט די יודען אין רוסלאַנד. גיב זיי פרייהייט און דערמאָן זיך, אַז דאָס זענען מענשען, ווי דו, און פערפאָלג נישט די ראַסע, וועלכער דו קענסט גאָר נישט פאַרוואַרפען. נאָר אין דעם איז דיין רעטונג, זאָל מען זיך מיט די יודען אין רוסלאַנד בעגעהען, ווי מיט אַלע איבעריגע אונטערטאַנען און דו וועסט געזונד ווערען“.

„אַ פראַנצויזישער יוד“.

צי דערפאַר וואָס אַלעקסאַנדר 3-טער האָט נישט געפאָלגט דעם ראַט פון דעם פראַנצויזישען יוד, צי צוליב אַנדערע מעהר נאַטירליכערע סיבות, נאָר דער קייזער איז געשטאָרבען דעם 20. אָקטאָבער.

אנטיסעמיטישע סצענעס אין עסטרייכישן פּאַרלאַמענט
בעליידיגענדע אויסרופען אויפ'ן אדרעס פון אטא באוער

ווין (יט"א) אויף איינע פון די לעצטע זיצונגען פון עסטרייכישען פּאַרלאַמענט איז אויסגעבראָכען אַנ'אַנטיסעמיטישער סקאַנדאַל, ווען דער פיהרער פון די סאָציאַליסטען אָטאָ באַוער, האָט געמאַכט צווישענרופען בעת דער רעדע פון מיניסטער וואַ-גוען זענען פון די בענק פון די קריסטליך - סאָציאַלע דאַן געפאַלען אויפ'ן אַדרעס פון אָטאָ באַוער פאָלגענדע אויסרופען „שווינישער יוד“, „יודען-בוב“ א. א. אָטאָ באַוער איז צוגעלאָפען צו די שימפענדע אַנטיסעמיטען און עס איז שיער נישט אויסגעבראָכען אַ געשלעג.

די פּאַרלאַמענט-וואַך האָט צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

אונטערגעצונדען א הויז
ווי אזוי דער גרויס-מופטי בעקעמפט זיינע געגנער

ירושלים, (יט"א). וואָס פאַר אַ שאַרפע פאָרמען עס נעהמט אָן דער קאַמף צווישען די געגנער און אָנהענגער פון גרויס-מופטי בעווייזט דער פאַקט, וואָס די טעג איז דורך אומבעקאַנטע פערזאָנען אונטערגעצונדען געוואָרען דאָס הויז, וואו עס וואוינט דער רעדאַקטאָר פון דער אַראַבישער צייטונג „מעראַט על שאַרק“, בולאָס שעהאַרא. דאָס פייער איז שנעל איינגעלאָשען געוואָרען.

ווי בעקאַנט געפינט זיך „מעראַט על שאַרק“ אין שאַרפער אָפּאָזיציע צו דער מופטי-פּאָליטיק.

מיט אַ צייט צוריק האָט מען אויך געפרובט אונטערצינדען די דרוקעריי פון דער דאָזיגער צייטונג.

Dr. A. SZMIRGELD
ספּעציאַליסט פון נערווענקראַנקהייטען
שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע)
היילונג פון שוואַך ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבאַרע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאָן 151-89 פון 5 ביז 7

בעריהמטע טויבען

צווי פּאָסט-טויבען, וועלכע האָבען דורכגעמאַכט דעם וועלט קריג אין דער ענגלישער אַרמיי

מינסקער יודישער ארבייטער
בעעהרט מיט דעם ארדען פון דער „רויטער ארבייטער-פאָהן“

מאָסקווע (יטא) די יודישע אַרבייטער פון מינסקער און וויטעבסקער קליידער-פאַבריק ב. ראַכקינד, גדליה ערענבורג, חיים גאַרעליק, רחל טשערמאַוואַ און רחל באַסקין זענען פאַר זייערע פערדינסטען אין דעם אויפבוי פון דער ניי-אינדוסטריע פון ווייסרוסלאַנד בעעהרט געוואָרען מיט דעם אָרדען פון דער „רויטער אַרבייטס-פאָהן“.

פראַנצויזישער גענ.-קאַנסול
ביי ד"ר ארלאזאראָוו

ירושלים (יט"א) דער פראַנצויזישער גענעראַל-קאָנסול אין ירושלים וויקאָמט ד'אַמאַל האָט בעזוכט דעם לייטער פון דער יודישער אַגענץ אין ירושלים ד"ר חיים אַרלאָזאָראָוו און האָט מיט איהם אָבגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

פארוואס איז נישט געקומען צו א פאר־אייניגונג פון די יובילערען?

וואלט די פראגע געווען אנ׳ענצעלנע, וואלט זיך אפשר נישט געלוינט וועגען דעם צו שרייבען, איז אבער דער ענין יובילערען. א כאראקטעריס־טישער ביישפיל פון דעם, וואס עס טוט זיך אין א טייל פון די האנטווערקער־צעכען. איז נויטיג די פראגע עפענטליך צו בעטראכטען, כדי די גאנצע האנטווערקער - עפענטליכקייט זאל וועגען דעם וויסען.

לכתחילה האבען די פיהרער פון צעך זא־וואדזקא 4. פארגעשטעלט די אפאזיציע ווי א גרופע סוחרים פון דער יובילערען־בראנזשע, וועל־כע האבען צו דער מלאכה קיין שום שייכות נישט, ווילען אריינפיהרען זייערע מיטגלידער אין צעך. מאיאריזירען די בעלי־מלאכות, אליין פערכאפען די לייטונג פון צעך און אויסנוצען דעם צעך אין זייער ווירטשאפטליכען קאמף געגען די בעלי־מלאכות. אזא בעלויכטונג האט, זעלבסטפערשטענד־ליך, בערעכטיגט דאס ארויסשטויסען די אפאזיציע פון זאגען א דעה אין צעך.

פיהרענדיג דעם סכסוך מיט דער אפאזיציע אונטער׳ן דעק־מאנטעל פון ווירטשאפטליכען קאמף צווישען סוחר און בעל־מלאכה, איז געלונגען די צעך־לייטונג צו שאפען א טיפען תהום צווישען דער אפאזיציע מיט׳ן צעך ווי יעדער פראוו צו א פערשטענדיגונג איז געבליבען אהן ערפאלג.

ווי א נאטירליכער פועל־יוצא פון דער טאקטיק איז די אפאזיציע צוגעטרעטען צו גרינדען נאך א צעך וועמענ׳ס עפנונג ס׳האט געזאלט פארקומען דעם 25 אקטאבער. צו דעם האט נישט געוואלט דערלאזען די פערוואלטונג פון צענטראלען האנט־ווערקער - פערבאנד פאלודניאווא 4. האט דאס פרעזידיום פון פאלודניאווא 4 צוזאמענגערופען א קאנפערענץ פון ביידע צדדים, וועלכע האט גע־דויערט נישט ווייניגער ווי 6 שעה. אוב האט זיך ארויסגעוויזען, אז די טעאריע פון א קאמף צווי־שען סוחרים און בעלי־מלאכות האלט נישט אויס די מינדסטע קריטיק, ווארים אי אין צעך, אי צווישען דער אפאזיציע זענען דא בעלי־מלאכות, וואס פערנעהמען זיך אויך מיט מסחר ענטשפרע־כענד צו די בעדינגונגען פון יובילערען און זייגער־מאכער־פאך, איבעריגענס זענען ביידע צדדים געקו־מען צו א הסכם, אז מיטגלידער אין צעך קענען נאר זיין אזעלכע, וואס האבען אייגענע ווארשטא־טען און וואס פאר א מאסשטאב ס׳זאל נישט זיין.

או אז ס׳איז שוין אוועקגעפאלען די „אי־דעאלאגישע“ בעגרינדונג פון דעם קאמף, האט זיך ארויסגעשטעלט אז דאס איז נישט מעהר ווי א שנאת חנם, און אז דא שטעקט די האנט פון פער־זאנען וואס דערלאזען נישט צו דעם שלום וואס איז נויטיג אין די אינטערעסען פון די יובילערען, זייגערמאכער און גראווירער. די פארשטעהער פון דער צענטראלע האבען דעריבער פארגעלייגט א רייה רעזאלוציעס וואס ביידע צדדים האבען אונ־טערגעשריבען, צומארגענס האט זיך ארויסגעוויזען, אז איין צד — די גרינדער פון נייעם צעך האבען פולשטענדיג אויסגעפיהרט די בעשלוסען. האבען אפגעלייגט די ערעפנונג פון צעך און זאגאר איינ־געלייגט די סטאטוטען זייערע. דאגעגען דער צעך זאוואדזקא 4 האט נישט אויסגעפיהרט די בעשלו־סען און נאך נאכאמאל קאנפערירען האבען זיי זיך געווענדען צום ראט פאלודנ. 4 ער זאל די פראגע ענדגילטיג ענטשיידען. און אויך דאסמאל האבען זיי זיך נישט אונטערגעווארפען. די בעשלוסען, וועלכע האבען געקענט דערפיהרען צו דער פער־אייניגונג פון ביידע גרופען.

פאר די פארשטעהער פון צענטראלען האנדוו. פערבאנד איז די פראגע געווען פערבינדען אי מיט׳ן פרעסטיזש פון פערבאנד און הויפטזעכליך האבען זיי נישט געוואלט דערלאזען צו שאפען א פרעצעדענס פון שפאלטונגען. און ס׳איז דערי־בער געמאכט געווארען אלע בעמיהונגען נישט צו דערלאזען צו עפענען דעם צעך און צווינגען זא־וואדזקא 4 צו א פערשטענדיגונג און ס׳איז דערי־בער נאכאמאל צונויפגערופען געווארען דער ראט און נאך לאנגע שעה׳ן פון פיל דעבאטירען און נישט ווייניג דראמאטישע מאמענטען איז ווידער געווען א האפנונג אז ס׳וועט זוכה זיין דער גע־זעלשאפטליכער אינטערעס איבער די פערזענליכע אמביציעס פון די פיהרער פון זאוואדזקא 4.

ליידער ווען די א״ביטראזש - קאמיסיע — וואס האט שוין געדארפט ארגאניזירען די אלג. פערזאמלונג פון ביידע גרופען.— איז זיך צונויפ־געקומען האט זיך איבער׳גע־חזרט די זעלבע גע־שיכטע: ווען די ארביטראזש קאמיסיע האט פאר־געלייגט, אז צו דער צוקונפטיגער לייטונג פון פעראייניגטען צעך זאלען נישט ארויסגעשטעלט ווערען פון ביידע צדדים די עקסטרעמע עלעמענ־טען וואס האבען דערפיהרט צום אזוי לאנג־דוי־ערענדען סכסוך.

וועגען קיין נעמען איז נאך נישט גערעדט געווארען, ס׳איז געווען בלויז א פרינציפיעלע פאר־מולירונג וועגען די יסודות פון דער צוזאמענאר־בייט. אויף דעם האבען די גרינדער פון נייעם צעך ערקלערט, דאס זיי זענען גרייט צוריקצוציהען יעדען מיטגליד זייערען, וואס וועט ווערען קוועסט־יאנירט דורכ׳ן צד פון זאוואדזקא 4.

דאגעגען האט דער צעך ערקלערט דאס זיי האבען א ליסטע פון פערזאנען, וועלכע זיי האל־טען אולטימאטיוו אונטער. נאך דער ערקלערונג האט דער פארזיצער פון דער ארביטראזש קאמיסיע ראטמאן מארעק פיין איבערגעריסען די ארבייט פון דער קאמיסיע.

דער נייער צעך איז נאך נישט אפען וועט אפשר די פערוואלטונג פון זאוואדזקא 4 פערבייגען איהר עקשנות און זיך בייגען פאר׳ן אינטע־רעס פון האנדווערקער כלל, און דאך דערפיהרען צום צוזאמענגיסען פון ביידע גרופען.

פערטראכט זיך. ס׳איז נאר צייט!

בראמסאן.

די אויפטועכץ פון לאדזער „ארט“

אין פערלויף פון זיין 10-יעהריגער עקזיסטענץ

צוזאמענטרעף פון לאדזער יודען אין די אנשטאלטען פון דער געזעלשאפט

די לאדזער אפטיילונג פון „ארט“ פייערט איצט איהר 10־יעהריגען יובילייי. גרויסע אויפגאבען זע־נען געשטאנען פאר דער דאזיגער געזעלשאפט ד׳קא אין לאדז, וואו די גרויסע יודישע קליינבירגער־מא סען ווערען שנעל דעקלאסירט וואו טויזענדער יודי־שע ארבייטער ווערען ארויסגעווארפען פון דער ארבייט צוליב דעם, וואס ס׳ווערען אנגעווענדעט נייע פארמען פון דער דאזיגער ארבייט.

דער איבערשיכטונגס־פראצעס, דער קאמף פאר רעכט אויף ארבייט וואס איז געפיהרט געווארען דורך „ארט“ איז געווען א שווערער און פעראנטווארטלי־כער, צו דעם איז נאך צוגעקומען די ארבייט פון אי־בעררעכען די גלייכגילטיגקייט פון דער געזעל־שאפט צו די צילען און אויפגאבען פון „ארט“ און דאס שווערסטע — צו שאפען די פינאנציעלע מיטלען אויף צו פיהרען אזא ברייט־פערצווייגטע טעטיגקייט, ווי אין לאדזער „ארט“ נאר א דאנק דער אונערמיד־ליכער ארבייט פון די „ארט“ טוער אין לאדז, וואס שטעהען די גאנצע 10 יאהר ביי דער אונמיטעלבאר־רער ארבייט, א דאנק דעם ענערגישען לייטער פון דער אינסטיטוציע האט געקאנט בעוואונדערט ווע־רען דאס וואס דער גרויסער פערזאמעלטער עולם כלל־טוער, בירגער, פרעסע־פארשטעהער האבען גע־העדט וועגען „ארט“ און געזעהען דארט מיט זייערע אייגענע אויגען.

דער צוזאמענטרעף איז בעשטימט געווארען אויף נעכטען 11 פריה. צו דער בעשטימטער שעה האט זיך פערזאמעלט אין גרויסען זאל פון „ארט“ א אנזעהעוודיגער עולם. דאן האט ד״ר אייגער אין בעגלייטונג פון „ארט“־לייטער ה׳ פרידריך און איי־ניגע אנדערע „ארט“־טוער ארומגעפיהרט די געסט איבער

אלע לערן־אנשטאלטען

און בעקענט די פערזאמעלטע מיט דעם אופן פון לימוד, ארט פראדוקציע, ארבייטס־בעדינגונגען און אזוי ווייטער.

די געסט האבען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט זיך אנגעזעהען די ארבייטען פון די שילער און שילע־רינס. בעזונדערס די עקספאנאטען פון האפט־ארבייט וועש, קאנפעקציע און סוועטער־ארבייטען, זיך אינ־פארמירט וועגען די טעארעטישע און פראקטישע ידיעות פון די „ארט“־שילער און צופרידענע פון אלץ, וואס זיי האבען געזעהען, האבען די פערזא־מעלטע פערלאזען די לערן־ווארשטאטען און זיך ווידער פערזאמעלט אין גרויסען זאל, וואו דער פרע־זעס פון „ארט“ ד״ר ווישעוויאנסקי האט אין א קורצער רעדע בעגריסט די געסט און דערנאך אויף א זאכליכען און קלארען אופן געגעבען א איבער־בליק וועגען די פערגאנגענע 10 יאהר טעטיגקייט, זייט לאדזער „ארט“ עקזיסטירט, און וועגען זיינע

צילען און אויפגאבען

זייט דער צייט, וואס „ארט“ איז געגרינדעט געווארען (1922) ביז איצט האבען זיך געמאלדען 9308 פערזאן מיט׳ן הייסען ווילען זיך אויסצולער־נען א פאך. פון דער דאזיגער צאהל זענען 5009 פערזאן אנגענומען געווארען און האבען דורכגע־מאכט זייער פאך־קורס אין „ארט“ דערביי האט די לייטונג פון די לערן־ווארשטאטען הויפטזעכליך אכט געלעגט דערויף, אז די תלמידים, וואס ענדיגען א פאך קורס, זאלען דאס פאך קענען נישט בלויז טעארעטיש. נאר טאקע „ ״ קודם כל פראקטיש, צו קענען דורך דער ערווארבענע" לעהרע געפינען פאר זיך א בכבוד׳ע עקזיסטענץ. און אזוי ארום אנ־קניפען א קאנטאקט מיט׳ן עקאנאמישען לעבען פון די יודישע מאסען.

אבער די הויפט סאציאלע בעדייטונג פון „ארט“, איז געלעגען דעריין, וואס נישט נאר עס זענען פרא־דוקטיוויזירט געווארען העכער 5000 יודען און [illegible]־מיט אזא צאהל יודישע משפחות, נאר דערין, וואס „ארט“ האט אזוי ארום שטארק מיטגעהאלפען דעם

אומשיכטונגס־פראצעס

וואס געהט אן אין יודישען לעבען אין פוילען. דער רוב שילער, וואס [illegible] בעקומען זייער־ע פאך קענטעניש אין „ארט“, [illegible] פון די קרייזען פון דעקלאסירטע האנדעלס־מענשען, סוחרים, וואס די קאנקורענץ האט ארויסגעשטויסען פון זייערע לעבענס־פאזיציעס און זיי זענען געבליבען הענגען אין דער לופט.

אט פאר די דאזיגע מענשען איז „ארט“ געווען א גרויסע ישועה. די שילער פון „ארט“ האבען זיך רעקרוטירט

60 פראצענט פון האנדעלס־קרייזען

און נאך 40 פראצענט פון די ארבייטער־קרייזען. אבער דער לאדזער „ארט“ האט דערביי ערפיהלט נאך אן ספעציעלע אויפגאבע, ער האט בעדינט די גאנצע פראווינץ, און איז געווען א מין טעכניקום, וואס האט בעזארגט די לאדזער פראווינץ מיט אויסגעשולטע האנדווערקער. פון 120 שטעט און שטעטלעך האבען זיך רעקרוטירט די שילער פון לאדזער „ארט“.

לאדזער „ארט“ האט 12 אפטיילונגען און 3 הילפס־אבטיילונג פון אינדוסטריע און האנד־ווערק. דערונטער די מעכאנישע וועבעריי, קאטאן־ארבייט (וואס איז נאך דער שרפה פון „ארט“ או־מטעטיג געווארען און ווערט איצט אויפסניי רעאר־גאניזירט), סוועטער אפטיילונג פון געוועהנליכע און זשאקארד מאשינען, מאשין און האנד־האפט, דאמען־מענער און קינדער־קאנפעקציע, קורסען פאר מענער צושניידער און א מאנטערן־קורס א. א.

א בעזונדערס גרויסע לייסטונג האט „ארט“ געגעבען אין דער סוועטער־אינדוסטריע, וואס איז א דאנק דעם „ארט“ געווארען כמעט א אויסשליסליך

יודישע אינדוסטריע

דעם מאנטערן־קורס האבען געענדיגט 25 יו־דישע יונגעלייט, וואס זענען ס׳רוב געווארען ראדיא־מאנטערן און האבען זיך אלע איינגעארדענט ביים פאך, דעריבער וויל איצט „ארט“ בעפעסטיגען די דאזיגע אפטיילונג, זי זאל קענען נארמאל פונקציא־נירען.

היינט צו טאג לערנען זיך אין „ארט“ העכער 400 שילער דער קורס אין די אפטיילונגען איז א פערשידענער. ביי דאמען־וועש 8 חדשים, ביי דא־מען־קאנפעקציע 1 און א האלב יאהר (צו קורסען), ביי סוועטער״ס דריי חדשים א. אז. וו.

„ארט“, זאגט ד״ר ווישעוויאנסקי, האט גע־ווארפען אין דער יודישער גאס זיער לאזונג פון

פראדוקטיוויזירען דאס יודישע לעבען

און רעאליזירט אין א אנציהענדיגער מאס דעם דאזיגען לאזונג. איך ווייס, אז דאס איז נישט קיין הונדערט־פראצענטיגע לעזונג פון דער פראגע פון יודישער ארבייט, אבער „ארט“ איז געווען די איינ־ציגע אינסטיטוציע, וואס האט אנגעוויזען דעם וועג, ווי אזוי צו פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען און דאס איז זיין גרויסער פערדינסט.

אנהויבענדיג אין יאהר 1922 מיט א בודזשעט פון 20 טויזענד זל. בעטרעפט איצט שוין דער בודזשעט פון לאדזער „ארט“ העכער 100 טויזענד זל. אבער די קריטישע צייט, וואס מיר לעבען איבער, האט זיך [illegible] אפגערופען אויף דער ארבייט פון „ארט“, וואס פון איין זייט שטעהט ער פאר שווערע אויפגאבען, צוליב דעם, וואס טויזענדער יודען ווערען ארויסגעשטויסען פון זייערע האנדעלס־פא־זיציעס און פון דער צווייטער זייט ווערען איינגע־שרימפען די הכנסה־קוועלען פון „ארט“. ד״ר ווישעוו־יאנסקי ווענדעט זיך דעריבער צו די פערזאמעלטע אק־טיוו מיטצוארבייטען מיט׳ן לאדזער „ארט“, כדי ער זאל זיין בכח צו ערפילען זיינע גרויסע אויפ־גאבען.

צום סוף זאל נאך דערמאנט ווערען פאלגענדער כאראקטעריסטישער פרט, וואס גיט א בולט׳ע אי־לוסטראציע פון דעם פערנעם און דער ראלע, וואס „ארט“ איז בעשערט צו שפילען אין לאדז, אין דעם ריזיגען שטאט פון יודישען מאסען־לעבען.

מיט עטליכע יאהר צוריק איז אויסגעבראכען א שטרייק אין עטינגאנ׳ס פאבריק צוליב דעם, וואס די דירעקציע האט צוגענומען א יודישען קאטאן־ארבייטער, וואס האט געענדיגט דעם קורס אין „ארט“. אבער „ארט“ האט זיך נישט אפגעשראקען פאר דער אנטיסעמיטישער אקציע אין

קאמף פאר׳ן רעכט אויף ארבייט

פאר די יודישע מאסען. היינט ארבייטען שוין אין די לאדזער פאבריקען 50 יודישע קאטאן־ארבייטער, וואס האבען געענדיגט די לערן־ווארשטאטען פון „ארט“.

דער אויספלוג האט געמאכט א גרויסען איינ־דרוק אויף אלע אנוועזענדע און ס׳איז אויסגעדריקט געווארען אנערקענונג פאר די גרויסע ארבייט פון לאדזער „ארט“.

מיר פון (אונזער זייט האבען שוין נישט איינ־מאל דערציילט וועגען דעם אלעם וואס „ארט“ אין לאדז טוט און פראיעקטירט אויף ווייטער. די 10 יאהר ארבייט זענען נישט געגאנגען לאיבוד. די איצטיגע קריטישע צייט צווינגט נאך מעהר די פער־אנטווארטליכע טוער פון „ארט“ צו דערהאלטען די פראדוקטיווע יודישע עקאנאמישע פאזיציעס און צו שאפען נייע.

„ארט“ וועט טראגען אלע שוועריגקייטען, גע־שטיצט ווערען דורך דער יודישער בעפעלקערונג.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

וועגען רעפארמירטען אומזאץ־שטייער

נישט קוקענדיג אויף אלע פערזיכערונגען, אז דער אומזאץ־שטייער וועט רעפארמירט ווערען און וועט איינגעפיהרט ווערען פון ניי־יאהר איז נאך איצט נישט בעוואוסט, צי דאס וועט טאקי געלונגען.

דער פערבאנד פון די האנדעלס־קאמערן האט דעריבער אנגענומען א בעשלוס צו ווענדען זיך צו דער רעגירונג און אויפקלערען, אז דאס רעפארמי־רען דעם אומזאץ־שטייער איז די איינציגע הילף פאר דעם ווירטשאפטליכען לעבען אין איצטיגען מאמענט און דאס קען אין א גרויסער מאס פערהי־טען א סך אונטערנעהמונגען פון רואין.

דאס פרעזידיום פון דער האנדעלס קאמער האט זיך פארגעשטעלט פאר די מאסגעבענדע פער־זאנען און אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט איינצופיהרען דעם אומזאץ־שטייער שוין פון ניי־יאהר אן.

* * *

די שטייער־קאמיסיע פון „בע־בע“־קלוב אין סיים האט אין דער הייטיגער וואך ענטגילטיג רע־דאגירט דאס געזעץ וועגען רעפארמירען דעם אומ־זאץ־שטייער און איז שוין איבערגעגעבען געווארען צום פלענום פון סיים.

קאפעלושען קיין בולגאריען

אויף אנ׳אנפראגע פון דער עקספארט קאמיסיע ביי דער לאדזער האנדעלס־קאמער וועגען דעם עקספארט פון לאדזער אויסארבייטונגען קיין בול־גאריען, האט די פויליש־בולגארישע האנדעלס־קאמער צוגעשיקט אנ׳ענטפער, אז אין בולגאריען קען האבען אנ׳אפזאץ נאר קאפעלושען. הענטשקעס און קאנפעקציע האבען קיין שום אויסזיכט נישט.

פאר וועלכע סוחרים וועט מען איינפיהרען ריטשאלט?

אין פערשטענדיגונג מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, האט דאס פינאנץ־מיניסטעריום בע־שלאסען, אז דער ריטשאלט־אבראטאווי זאל ווערען איינגעפיהרט פאר סוחרים, וואס זייער געשאצטער אבראט איז [illegible] נסטענס 50.000 זל [illegible] וואס זייער אבראט איז גרעסער, וועט מען ווייטער זייער אבראט שאצען יעדעס יאהר.

בנוגע האנדווערקער איז נאך נישט בעוואוסט פאר וועלכע מען זאל איינפיהרען א ריטשאלט־אבראטאווי. גאנץ מעגליך, אז דאס וועט איינגע־פיהרט ווערען פאר אלע, וואס האבען 7־טע און און 8־טע קאטעגאריע.

ווער געניסט פון הנחות ביי פאטענטען?

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט אין 10־טען נאוועמבער 1931 צ שיקט א צירקולאר צו די איז־באס און אוזשענדעס וועגען פאלגענדע הנחות, וואס דארפען ווערען געמאכט היי־יאהר.

אין דעם צירקולאר ווערט געזאגט, אז סוחרים, וואס האבען צווייטע קאטעגאריע, וועלען מעגען אויסקויפען פאטענטען דריטע קאטעגאריע. אין סוחרים, וואס האבען דריטע קאטעגאריע, וועלען מעגען אויסקויפען פיערטע קאטעגאריע אויב זיי וועלען ביז׳ן 31־טען דעצעמבער 1931 דער־לאנגען א גיטע צו דעד איזבא (דורך דער פער־מיטלונג פון אוזשאנד), און זיי וועלן פעסטשטעלען אז דאס אויסקויפען דעם נארמאלען פאטענט בע־דראהט זייער עקזיסטענץ און וועלען דעריבער רואינירט ווערען. אזעלכע בקשות וועלען ווערען ערפילט, און מען וועט ערלויבען א סוחר פון צווי־טע קאטעגאריע צו האבען א דריטע קאטעגאריע, אויב אין יאהר 1930 האט ער געהאט אבראט נישט מעהר פון 30,000 זל. און א סוחר פון דריטע קאטעגאריע וועט מען ערלויבען צו האבען א פיערטע קאטעגאריע, אויב אין יאהר 1930 האט [illegible] טהאט אבראט נישט מעהר פון 10 000 זל

פערטיידיגונג געגען דער אייראפעאישער קולטור

ירושלים — א צענטער פון איסלאם. — באלפור־דעקלאראציע האט פאר אונז נישט קיין בעדייטונג

שאוקאט אלי וועגען מוזולמענישען קאנגרעס אין ירושלים און וועגען ציוניזם

קאַירא (רט״א) די קאַירער פראַנצויזישע צייטונג „בוּ־ס עזשיפּטיען" פערעפענטליכט אַן אינטערוויאו מיט'ן פיהרער פון די אינדישע מוזולמענער שאוקאט אַלי וועגען דעם מוזולמענישען קאָנגרעס, וואָס קומט איצט פאָר אין ירושלים, און וועגען זיין שטעלונג צו די יודישע שטרעבונגען אין ארץ־ישראל.

די בעשלוסען פון מוזולמענישען קאָנגרעס אין ירושלים — האָט ערקלערט שאַוקאט אַלי — וועלען זיין בינדענד פאַר אַלע מוזולמענער אין דער וועלט, פּונקט אזוי ווי אַ בעשלוס פון קאַרדינאַלען־קאָלעגיום איז פערפליכטענד פאַר אַלע קאַטאָליקען. איך טראָג די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן צונויפרופען דעם קאָנגרעס, וועמענס הויפּט־ציל איז צו פערטיידיגען די מוזולמענישע וועלט געגען געפאַהר פון אייראָפּעאישע קולטור, וואָס פערסמט אונזער יוגענד.

דער קאָנגרעס וועט זיך בעשעפטיגען מיט דער פראַגע פון די מוזולמענישע היילינע מקומות אין ארץ־ישראל און וועט פּראָקלאַמירען ירושלים אַלס הייליגען צענטער פאַר מוזולמענער. דער געפּלאַנטער מוזולמענישער אוניווערזיטעט אין ירושלים איז אַ געבאָט פון דער שעה, ווייל מיר מוזען שאַפען פאַר דער יוגענד די מעגליכקייט צו שטודירען אויסער מוזולמענישע קולטור און ליטעראַטור אויך אַלע אַנדערע געגענשטאַנדען, וואָס ווערען געלערנט אין מאָדערנע אוניווערזיטעטען מיט'ן צוועק אויסצובילדען רעליגיאָנס־טרייע מוזולמענער, וועלכע וועלען זיין פעהיג צו פיהרען דעם קאַמף פאַר דער מוזולמענישער עקזיסטענץ.

וואָס שייך דעם ציוניזם, האָט שאַוקאט אַלי ערקלערט, אַז די באַלפור־דעקלאַראַציע האָט פאַר אונז נישט קיין בעדייטונג. מיר האָבען זי קיינמאָל נישט אַקצעפּטירט און מיר וועלען זי קיינמאָל נישט אַקצעפּטירען. די יודישע אימיגראַציע קיין ארץ־ישראל מוז אָפּגעשטעלט ווערען, כדי נישט צו פערגרעסערען די אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאַנד. אויב נישט קוקענדיג אויף אונזערע פאָדערונגען — האָט ווייטער ערקלערט שאַוקאט אַלי — וועט די יודישע איינוואַנדערונג פאָרטגעזעצט ווערען, וועלען מיר שוין געפינען די נויטיגע וועגן און מיטלען, כדי צו אָרגאַניזירען אַ מוזולמענישער אימיגראַציע קיין ארץ־ישראל און מיר וועלען זעהען, ווער וועט געווינען.

איך ווייז אַרויס אַ שטאַרקען אינטערעס צו ארץ־ישראל, ווייל ארץ־ישראל איז פאַר היילינט דורך מוזולמענער גלייך ווי מעקא און עס איז נישטאָ קיין שום קראַפט, וואָס זאָל אָבהאַלטען די מוזולמענער זיך בעשעפטיגען מיט ארץ־ישראל־פראַגען.

איך בין נישט געגען אַ פערשטענדיגונג צווישען אַראַבער און יודען ערקלערט צום סוף שאוקאט אַלי — הגם איך בין געגען אַ יודישער נאַציאָנאַלער היים איך זאָג זיך נישט אַרויס געגען דעם, אַז מען זאָל קומען צו אַ קאָמפּראָמיס וועגען פערשטענדיגונג מיט די ציוניסטען, וואָס געפינען זיך שוין אין א״י, דאָס זיי קענען שוין דאָרט פערבלייבען, אָבער מיט'ן בעדינג, אַז די יודען זאָלען זיך אָבזאָגען פון דער פאָדערונג פון ספּעציעלע רעכט און פּריווילעגיעס אין ארץ־ישראל.

מען אנטלויפט פון קרים

אבער מען פאהרט אלץ מעהר קיין בירא־בידזשאן

די יודישע קאָלאָניזאַציע אין קרים לעבט איבער אַ קריזיס, אין די יודיש־קאָמוניסטישע צייטונגען דערציילט מען, ווי הונדערטער פאַמיליעס וואָס זענען געפאָהרען קיין קרים אַנהויב יאָהר, זענען איצט פון דאָרט צוריקגעלאָפען. די צייטונגען דרוקען אויך לאַנגע אַרטיקלען, וואו מען זוכט אויפצוקלערען די אורזאַכען פון אָט דער דערשיינונג.

דערפאַר מעלדען די זעלבע צייטונגען, אַז דער יודישער עולם פאָהרט קיין בירא־בידזשאַן — און אַלץ מעהר. דער עיקר יונגוואַרג, אַרבייטער און טעכניקער.

ווי בעקאַנט האָט מיט אַ צייט צוריק די ווייס־רוסישע רעגירונג איבערגענומען אָפיציעל דאָס „שעפטום", דאָס הייסט, די אויפזיכט און כ־הרער־שאַפט פון דער קאָלאָניזאַציע אין בירא־בידזשאַן. ביז לעצטענס האָט דער שריט ווייניג וואָס אויפגעטון פּראַקטיש. נישט לאַנג צוריק איז אָבער ביי דער ווייס־רוסישער רעגירונג ווענען דעם פאַרגעקומען אַ ספּעציעלע בעראַטונג און די אַרבייט פאַר דער קאָלאָניזירונג פון בירא־בידזשאַן האָט צוליב דעם בעקומען אַ נייעם שטויס פאָראויס.

פערענדיגט דער גרויסער אויטא־זאוואד אין ניזשני־נאווגאראד

צום 1־טען נאָוועמבער האָט מען אין סאָוועטפערבאַנד געפייערט אַ נייעם אינדוסטריעלען זיג. עס איז פערענדיגט געוואָרען דער גרויסער אויטאָ־זאַוואָד אין ניזשני־נאָווגאָראָד — דער גרויסער גיגאַנט ביי דער וואָלגאַ, די שטאָט, וואָס פערבינדעט דעם מערב און מזרח פון דעם ראַטענפערבאַנד.

אָנגעהויבען די אַרבייט אויף דעם זאַוואָד האָט מען אין 1930. מיט 15 חדשים צוריק. עס אַרבייטען איצט דאָרט 40.000 אַרבייטער. די אַרבייט איז דערגרייכט געוואָרען מיט אַזוי פיל דערפאָלג אַ דאַנק דער ענערגיע, מוט, גלויבען און אָפּפערוויליגקייט פון די אַרבייטער גופא.

אין פערבינדונג מיט אָט דעם נייעסטען אינדוסטריעלען זיג, איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעלוינען די, וואָס האָבען זיך דערביי אויסגעצייכענט. עס זענען אויסגעטיילט געוואָרען פאָלגענדע סומען צו הרעמירען די פערנינסטפולע אַרבייטער: 25.000 רובעל פאַר די בעסטע מוסטער־אַרבייטער: 25.000 — פאַר די, וואָס האָבען צוגעשטעלט די דערפאָלגרייכסטע פּלענער; בעשטימען 10 סטיפּענדיעס פאַר די בעסטע אַרבייטער פון דעם זאַוואָד, ווי זאָלען זיך קאָנען לערנען אין די בעסערע טעכנישע לערן־אַנשטאַלטען אין מאָסקווע און אין ניזשני־נאָווגאָראָד.

—=):o:(=—

דער קרייצער „קארלסרוהע"

פערלאזט דעם האפן פון קיל אויף א וועלטרייזע, וואס וועט דויערן א יאר צייט

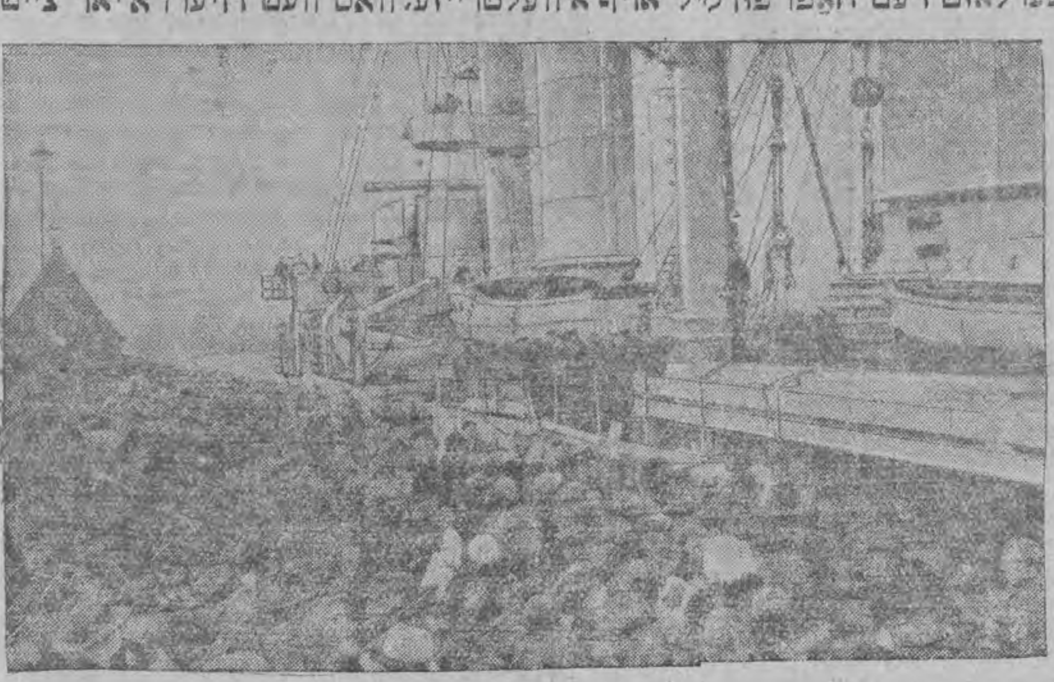

סטאלינגראדער טראקטאר־זאוואד

האט „געהאלטען זיין פארשפרעכען"

מיט אַ האַלב יאָהר צוריק האָט עס אויסגעזעהען זעהר שלעכט מיט דעם טראַקטאָר־זאַוואָד אין סטאַלינגראַד, וואָס האָט זיך דאַן נישט לאַנג צוריק געעפענט. עס איז געווען אַ גרויסע, אַ ריזיגע פאַבריק, די פאַבריק איז געווען בעזאָרגט מיט די בעסטע טעכנישע איינריכטונגען. די מעשינען זענען געווען די בעסטע, די טיכטיגסטע. אַלץ האָט אויסגעזעהען גלענצענד — אָבער עס איז עפּעס נישט אַרויסגעקומען. דער זאַוואָד האָט קוים געקאָנט אַרויסברענגען עטליכע טראַקטאָרס אַ טאָג, אי דאָס האָבען זיי לויט דער קוואַליטעט געטויגט אויף כפּרות. די אָפּטימיסטישסטע בעריכטען זענען דעמאָלט געווען. אַז דער סטאַלינגראַדער טראַקטאָר־זאַוואָד קאָן קוים דורכפיהרען 30—40 פּראָצענט פון דעם אינדוסטריעלען פּלאַן.

צו יענער צייט האָט מען אין גאַנצען לאַנד אויפגעהויבען אַ טרעוואָגע. פון אַלע זייטען זענען געקומען אויפרופען. די רעגירונגס־אָרגאַנען האָבען אַרויסגעשיקט בעפעהלען. אַ בעזונדערס גרויסען איינדרוק האָט געמאַכט די ווענדונג פון דעם בעקאַנטען לענינגראַדער פּוטילאָווער זאַוואָד, עס האָבען געפרעגט די אַרבייטער פון דער סטאַלינגראַדער טראַקטאָר־פאַבריק:

„ווי אַזוי איז עס מעגליך, אַז אויף אַזאַ פּראַכטפולען זאַוואָד, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען לויט דעם לעצטען וואָרט פון דער טעכניק, זאָל זיין אַזאַ אָפּגעשטאַנענקייט"?

די סטאַלינגראַדער טראַקטאָר־אַרבייטער זענען איצט ענדליך אַרויסגעקראָכען מיט זייער ענטפער, ווייל — דער סטאַלינגראַדער טראַקטאָר־זאַוואָד האָט זיך אויף אַזוי פיל פערבעסערט. אַז ער גיט אַרויס הונדערט טראַקטאָרס אַ טאָג, און פון גאַנץ גוטער קוואַליטעט!

אָבער זיי ווילען געהן נאָך ווייטער. אין דעם לאַנגען בריף, וואָס די אַרבייטער און פערוואַלטער האָבען צוגעשיקט, און וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען כמעט אין דער גאַנצער סאָוויעטישער פּרעסע, שרייבען די פערוואַלטער און אַרבייטער פון דעם זאַוואָד, אַז זיי האָבען בדעה צוצובריינגען די פּראָדוקטיוויטעט פון דעם זאַוואָד צו דער פולער מעגליכקייט, צו 144 טראַקטאָרס אַ טאָג. דעם 20. אָקטאָבער האָבען זיי שוין אַרויסגעלאָזען 101 טראַקטאָרס, דעם 22. אָקטאָבער 102 טראַקטאָרס.

דער בעזונדערער שטאָלץ פון די סטאַלינגראַדער טראַקטאָר־אַרבייטער איז ספּעציעל גרויס דערפאַר, וואָס מיט זייער אויפטו האָבען זיי איבערגעשטיגען די פּראָדוקטיוו־פעהיגקייט פון די ענטוויקעלסטע קאַפּיטאַליסטישע לענדער.

„נישטאָ קיין איין פאַבריק, אויסער די גרענעצען פון אונזער לאַנד", לאָזען זיי וויסען מיט גדלות, „וואָס זאָל איצט אַרויסלאָזען יעדען טאָג צו הונדערט טראַקטאָרס. מיר האָבען זיך געלערענט ביי העגרי פאָרד'ן. מיר האָבען זיך אויסגעלערענט און איצט קאָנען מיר טון דאָס זעלבע און בעסער".

בערלינער שאפערען ווערען אויסגעבילדעט צו פערטיידיגען זיך געגען באנדיטען

„חזק ואמץ" פאר די יודישע סטודענטען אין פוילען

ירושלים (י״א) בעת דער פייערונג וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך דער אַקאַדעמישער קאָרפּאָראַציע „אל־על" אין ירושלים אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 1800 טען יאָהרצייט פון בר כוכבא אויפשטאַנד איז מיט גרויס בעגייסטערונג בעשלאָסען געוואָרען איבערצושיקען די יודישע אַקאַדעמיקער אין פוילען, וועלכע האָבען אַזוי ווירדיג פערטיידיגט דעם כבוד פון יידישען פאָלק געגען די אַנטיסעמיטישע אָנפאַלען, די בעגריסונג: „חזק ואמץ".

חוץ די סטודענטען פון העברעאישען אוניווערזיטעט זענען אויף דער פייערונג געווען אַנוועזענד פּראָפ. קלויזנער, מ. מ. אוסישקין, פּראָפ. קליין און דער דיכטער שאול טשערניכאָווסקי, וועלכער האָט פאָרגעלעזען איינינע גערדיכטען געווידמעט בר־כוכבא'ן.

וואס הערט זיך אויף דעם נאהענטען מזרח?

ביירוט (י.ט.א.) דער גורל פון די וואַהלען צום סירישען קאָנגרעס, וואָס דאַרפען לויט דעם בעשלוס פון הויך קאָמיסאַר הענרי פּאָנסאָ, פאָרקומען אין יאַנואַר 1932, איז אין אַ גרויסער מאָס אָפּהענגיג פון די שטעלונג פון די סירישע נאַציאָנאַליסטען. אין די סירישע פּאָליטישע קרייזען ווערען געפיהרט אינאָפיציעלע בעראַטונגען וועגען דער געשאַפענער לאַגע.

קיין דמשק איז אָנגעקומען אויף זיין צוריקרייזע פון אינדאָ־כינע דער פראַנצויזישער קאָלאָניאַל־מיניסטער פּאָל ריינא. לכבוד דעם פראַנצויזישען מיניסטער איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פייערליכע אויפנאַהמע. דער פראַנצויזישער קאָלאָניאַל מיניסטער האָט אויך בעזוכט באַגדאַד.

באַגדאַד, (י.ט.א.) אין באַגדאַד ווייל איצט דער פּערסישער אויסערן־מיניסטער, וועלכער פיהרט א נטערהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג פון איראַק וועגען א רייהע שטרייט־פראַגען. ווי מען רעכענט וועט אין קורצען געשלאָסען ווערען א האַנדעלס־אָפּמאַך צווישען פּערסיען און איראַק.

אמאַן (י.ס.א.) די רעגירונג פון העדזשאַס — נעדזש האָט פאָרגעלעגט די רעגירונג פון עבר־הירדן וועגען שליסען אַן אָבמאַך צו ענטשיידען אַלע שטרייט־פראַגען דורך אַן אַרביטראַזש לויט דעם מוסטער פון אָבמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרן צווישען דער רעגירונג פון די וואַהאַביטען און איראַק.

עקסקעניג אַלפאָנס פון שפּאַניען אין מינכען. דער געוו. קעניג פערלאָזט דעם מינכענער מוזעי.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 8 | כה כסלו תרצ"ב

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.27
זון-אונטערגאנג 3.25

פון דהאנדעלס-געריכט

די פירמע הערמאן „ל. גרינשפאן" נישט פראלאנגירט דעם „נאדזור"

אין יאנואר פ. י. האט די פירמע „הערמאן ל. גרינשפאן", הורט-פערקויף פון קוך-געשיר (פאמארסקא 18) זיך געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע וועגען א „נאדזור" אויף 3 חדשים. דאס האנדעלס-געריכט האט די ביטע אפגעזאגט. די פירמע האט זיך דאן געווענדעט מיט אנ'אנקלאגע צום אפעלאציע-געריכט אין ווארשא. דאס אפעלאציע-געריכט האט דער פירמע יא געגעבן א „נאדזור" אויף 3 חדשים. דעם 11 אויגוסט ד. י. האט דאס לאדזער האנדעלס-געריכט דעם „נאדזור" פערלענגערט אויף ווייטערדיגע 3 חדשים.

סוף אקטאבער ד. י. האט די פירמע ווידער אפגעגעבן א ביטע, מ'זאל איהר דעם „נאדזור" פערלענגערן אויף נאך דריי חדשים.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז די ביטע וועגן פערלענגערן דעם „נאדזור" אויף נאך 3 חדשים — אפגעווארפען געווארען.

* * *

דער פירמע „וואלמאן און גאלדמאן" איז אין אפריל ד. י. געגעבען געווארען א „נאדזור" אויף 3 חדשים. אין יוני האט די פירמע פארגעלעגט צו רעגולירען איהרע חובות אויף 40 פראצ.

ד. 24-טען נאוועמבער, איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די בעגלויביגע, אויף וועלכער ס'איז געשלאסען געווארען אנ'אמאך.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז דער אפמאך בעשטעטיגט געווארען.

* * *

דאס האנדעלס-געריכט האט אויף דער נעכטיגער זיצונג נאמינירט אלס סינדיק צום אופאדלאשטש פון יוסף פיליצער (שענקעוויטשא 61) דעם אדוו. מיסאלא. דער אופאדלאשטש פון שלום עדעלמאן (פיעטריק. 26) איז פערלענגערט געווארען ביז'ן 21-טען דעצעמבער ד. י.

* * *

אין משך פון חודש נאוועמבער ד. י. זענען אין לאדזער האנדעלס-געריכט אפגעגעבען געווארען 18 ביטעס וועגען אופאדלאשטשען, אלע ביטעס זענען אנגענומען געווארען. אין אקטאבער זענען נאר אפגעגעבען געווארען 8 ביטעס וועגען אופאדלאשטש'ן.

אויך די צאהל ביטעס וועגען „נאדזארען" האבען זיך אין נאוועמבער פערגרעסערט. אין אקטאבער איז אפגעגעבען געווארען 1 ביטע און אין נאוועמבער — 4 ביטעס.

די זעהר ביליגע פרייזען פון 75 גר. ביז 3.50 זל געבען יעדען מוזיק-ליבהאבער די מעגל'יכקייט אנטיילצונעהמען אין דעם קינסטלערישען יו"ט פון

„שיר" דינסטאג, דעם 8-טען דעצ. 8.45 אווענד אין פילהארמאניע

געפונען די סיבה פון'ם טויט

מיט וועלכען עס זענען אומגעקומען 2 נפשות אויף זאקאנטנא 61|63

(2) לויט ווי מיר האבען שוין געמאלדען, זענען דעם 1 דעצעמבער ה. י. געפעהרליך פערטשאדעט געווארען אויף זאקאנטנא 61—63 7 פערזאן, פון וועלכע צוויי זענען שוין געשטארבען: דער 70-יעהריגער מארטשין סטעגאש, און דער 24-יעהריגער סטאניסלאוו טוטאי.

לכתחילה האט מען געמיינט, אז שולדיג אין זייער טויט איז דאס שלעכט-פונקציאנירענדע אויוועלע, אבער נאך א גענויער חקירה ודרישה איז מען דערגאנגען, אז די מענשען זענען פער'סם'ט געווארען פון דעם גאז, וואס איז אין יענעם הויף אדורכגעפיהרט געווארען ביי די קאנאליזאציע-ארבייטען.

אז מען האט בעקומען דעם חשד, האט מען קודם פערשפארט אין דעם שטיבעל א קאץ, און צוגעמאכט אלע פענסטער און טירען. אין א טאג שפעטער האט מען די קאץ געפונען א געפ'גר'טע..

מען האט דאן אינטערוועניערט אין דער גאזאווניע, וועלכע האט ארויסגעשיקט אויפ'ן ארט איהר טעכנישען פערסאנאל, וועלכער האט גענוי נאכקאנטראלירט די גאז-רעהרען, וואס זענען אדורכגעצויגען געווארען אונטער טענגאשעס וואוינונג, און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז איין רעהר האט געפלאצט, און דער גאז האט פון אונטער דער פאדלאגע זיך אריינגעקראכען אין דער וואוינונג.

מילא, די רעהר איז שוין פערריכט, אבער צוריק לעבעדיג מאכען די מענשען, דאס איז א ביסעל שווערער.

די משפחות פון די געליטענע קלאגען נאך אן דעם מאגיסטראט, און פאדערען ענטשעדיגונג.

דער פראכטפולער

„שיר"-כאר

זינגט דינסטאג, דעם 8. דעצ., 8.45 אווענד אין פילהארמאניע-זאל

שכרות אוז משוגעת

(2) נעכטען אין אווענד האבען דורכגייער אויף פלאץ-קאשטשעלני זיך אנגעשטויסען אויף עפיס א יונגערמאן, וועלכער האט ארויסגעוויזען קנאפע סמנים פון לעבען.

פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז דער יונגערמאן, וואס איז געווען דער 21-יאהריגער שוסטער באלעסלאוו טשעשעלסקי (ליפאווא 71) איז טויט שכור — האט מען איהם אויסגעפומפט דעם מאגען, און איבערגעגעבען אין רשות פון דער פאליציי, וואס האט איהם, אלס צולאג, צונויפגעשטעלט א פראטאקאל.

* * *

(א) אין טויער אויף פעטריקאווער 109 האט מען עהרנעכטען אין אווענד געפונען א פער'חלשט'ן דעם היימלאזען גייסטיג-קראנקען יאן שימאנסקי.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען זענען ביי שימאנסקי'ן איינגעקרעמפט געווארן די קישקעס פון צופיל בענוצען זיך מיט רפואות ובפרט מיט ריצין-אייל, וועלכען ער פלעגט אויסטרונקען גאנצענע האלבע ליטערס פאר א מאל...

אין א גוסס'ן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין די פארמולארען וועגען דער

פאלקסציילונג

איז נישטא קיין רובריק וועגען נאציאנאליטעט. די נאציאנאליטעט פון בירגער ווערט מען דערקענען לויט זיין מוטערשפראך. געדענק-זשע: דיין מוטערשפראך איז י ו ד י ש.

העלפט 300 ארימע יודישע קינדער!

צום היינטיגען חנוכה-אווענד אין דער תלמוד-תורה „מחזיקי אמונה" (פעפער גאס 17)

פון דער תלמוד תורה „מחזיקי אמונה", (פעפער-גאס 17) האבען מיר דערהאלטען אנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג. אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אויף דער קריטישער לאגע פון דער תלמוד תורה, צוליב וואס 300 ארימע קינדער זענען בעדראהט צו בלייבען אין דער גאס די מלמדים בעקומען נישט אויסגעצאהלט די שכירות, דער ווירט האט אנ'עקסמיסיע אויפ'ן לאקאל.

די תלמוד-תורה ארדענט היינט דינסטאג איין א חנוכה - אווענד אויף וועלכען ס'וועלען רעדען בעקאנטע רעדנער. די הכנסה פון דעם אווענד איז בעשטימט צו זיכער'ן אנ'ארט פאר די 300 קינדער.

די יודישע ארבייטערשאפט און די פאלקס-ציילונג

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער פאלקס-ציילונג, האט דער לאדזער קאמיטעט פון „פועלי-ציון" איינגעארדענט דעם פאריגען שבת א גרויסען ארבייטער-מיטינג. אויף וועלכען ס'איז געקומען א זעהר גרויסער עולם.

די ה"ה ראטמאן האלענדערסקי, סטאלארסקי, בראנד און ראזענבערג האבען גערעדט וועגען דער בעדייטונג פון דער פאלקס-ציילונג פאר די יודישע מאסען און בעזונדערס אקצענטירט, די פראגע פון שרייבען אין דער רובריק פון שפראך — יודיש.

צום סוף איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער ס'ווערט פראטעסטירט, געגען דעם, וואס ס'איז אויסגעמיטען געווארען די רובריק פון נאציאנאליטעט-אנגעהעריגקייט, און אנ אויפפאדערונג צו די יודישע מאסען צו אויספילען אין דער רובריק פון מוטער-שפראך: י ו ד י ש.

קאמוניקאט.

אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון צ. ר. פון דער יודישער פאלקס פארטיי אין פוילען רופט די לאדזער פאלקיסטישע ארגאניזאציע די גאנצע לאדזער יודישע בעפעלקערונג, אז יעדער יוד ביי וועמען ס'איז טייער די גאנצקייט און כבוד פון יודישען פאלקס-לעבען, אז ביי דער פאלקס-ציילונג מיטוואך, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י., בעת'ן אויספילען די אנקעטע-בויגענס, אפצוגעבען אין דער רובריק „מאט [illegible]-שפראך" יודיש אלס אייער אמת'ע מאטער-שפראך, ווייל אזוי ארום שטרייכט איהר בולט אונטער אייער אנגעהעריגקייט צום יודישען פאלק און איהר עקזיסטענץ אין פוילען אלס נאציאנאלע מינדערהייט.

גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף אלע פאלקיסטישע ארגאניזאציעס אין לאדזער קרייז געהעריג צו רעאגירען אויף דער דאזיגער ברענענדיגער ספעציפיש-יודישער פראגע, וואס איז נוגע דעם כבוד און עקזיסטענץ פונ'ם גאנצען יודישען פאלק

עקזעקוטיווע און ראט פון דער ארטיגער ארגאניזאציע
פון דער יודישער פאלקס-פארטיי אין לאדז

טאג-נאטיצן

די קהלה און די שחיטה

די נייע יודישע קהלה-פערוואלטונג און דער ראט זענען שוין קאנסטיטואירט. די צייט פון פעריען און פערופען זיך אויף דער „צווישען צייט" איז שוין אוועק און די קהלה וועט מוזען אנהויבען צו טראכטען וועגען אנ'אינטענסיווער ארבייט.

פערשטעהט די קהלה און מיר אויך מיט זיי. אז די צייטען זענען שלעכטע, געפעהרליכע, דער קהלה-בודזשעט האט געמוזט פערקלענערט ווערען אויף 200 טויזענד זלאטעס און דערביי ערלויבען מיר זיך צו צווייפלען, אויב דער דאזיגער בודזשעט וועט אין די הכנסות רעאליזירט ווערען. מיר זענען מסופק, צי ביי די דאזיגע שרעקליכע צייטען וועט קענען איינקאסירט ווערען דער עטאט ביי מיטעלע צאהלער און מכל־שכן שוין ביי די קלענערע, די רעדוקציע אין בודזשעט וועט זיך, לויט אונזער מיינונג, קודם-כל אפרופען אויף דער הילפס-אקציע פאר די ארימסטע, און אויף די סובסידיעס פאר די פערשידענע אינסטיטוציעס.

צו דעם טאר נישט דערגעהן. די קהלה מוז אנהויבען צוצוגרייטען נייע הכנסה-קוואלען פאר דער קהלה, זיכער'ע קוועלען אויף וועלכע מ'וואלט געקענט שטיצען דעם קהלה-בודזשעט. צו דעם צוועק דארף די קהלה-פערוואלטונג זיך שוין אנהויבען צוצוגרייטען איבערצונעהמען די לאדזער שחיטה.

נאך אין סעפטעמבער ה. י. האט דאס מיניסטעריום צוגעשיקט דער לאדזער קהלה א פערארדנונג, אז אלע רעליגיעזע אינסטיטוציעס, צווישען וועלכע ס'געפינט זיך אויך די שחיטה, זאלען איבערגענומען ווערען דורך דער קהלה. ווי מיר דערוויסען זיך, האט זיך דאס מיניסטעריום שוין א צווייט מאל געווענדעט וועגען דעם ענין צו דער קהלה.

מיר ווייסען אויך, אז ס'זענען פערהאן פעראינטערעסירטע צדדים, וועלכע ווילען נישט דערלאזען, אז די קהלה זאל איבערנעהמען די שחיטה. דאס איז אבער ווייניג, די קהלה מוז אין דעם ענין אנהויבען עפעס צו טון, כדי נישט גאר צו שאפען פאר זיך גרויסע הכנסות, גאר מאכען עפעס א שטיקעל ארדנונג אין דעם שחיטה-וועזען אין לאדז, ס'איז מעגליך, אז דאס ערשטע יאהר וועלען די פערדינסטען פאר דער שחיטה נישט זיין גרויס. אבער ווען די ארגאניזאציע וועט אדורכגעפיהרט ווערען, וועט אפשר קענען ענטלאסטעט ווערען די פערארימטע יודישע בעפעלקערונג פון די קהלה-אפצאהלונגען.

די שחיטה מוז איבערגענומען ווערען דורך דער קהלה.

X

16 פראצענט פון דער פירמע „לעדער און היימאן"

(2) נעכטען האט דאס לאדזער ארבייטס-געריכט בעטראכט 16 פראצעסען פון ארבייטער פון דער פירמע „לעדער און היימאן" קאנטנא 5.

די ארבייטער האבען געפאדערט זייערע לוינען און פאר אורלויבען.

אין אלע פאלען האבען די ארבייטער געוואונען די פראצעסען.

די אויספארשונג ארום דער אפערע פון דער פאלקס-באנק

(קאשטשעלנא 3)

(2) די אויספארשונג ארום דער אפערע אין דער פאלקס-באנק (קאשטשעלנא 3) איז אין גאנג. נעכטען זענען דורכ'ן אויספארשונגס-ריכטער אויסגעפארשט געווארען דער דירעקטאר פון די קאאפעראטיווע בענק — שמויש פון ווארשא, דער דענטיסט דרייהארן און דער געוו. מיטגליד פון ראט פראגא.

לכבוד חנוכה

איז די שענסטע מתנה

נור א שעהנע פערפום-באנבאניערקע

געקויפט אין דער איבעראל רענאמירטער

פערפומעריע פון

J. DRUKIER

5 ZAWADZKA 5, tel. 175-92.

וואו עס געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער א רייכער אויסוואהל פון אלערליי

קאסמעטיק

פון אינ- און אויסלאנד.

קאנקורענץ - פרייזען! קאנקורענץ - פרייזען!

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען — בעדייטענדע ראבאטען.

אפּטייקעז

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאט-פערקעוויטש (זגערושער 54), י. סיטקעוויטש (קא-פערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), סאקאלעווימש און שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 143), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

אלפּוילישער צוזאמענפאהר פון פאבריק-מייסטער

(2) עהערגעפטען איז אין לאקאל אויף זשע-ראמסקיעגא 74-76 פארגעקומען דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון פאבריק-מייסטערס, צו וועלכען עס זענען געקומען 48 דעלעגאטען פון גאנץ פוילען.

צווישען אנדערען איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וועגען א ווענדונג צום ארבייטס-מיניסטעריום, עס זאל ארויסגעגעבען ווערען א פעראָרדנונג צו דעך ענטשפרעכענדער מאכט מכח'ן אפהיטען דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג פאר מייסטערס.

דיין מוטערשפּראך,

די מוטערשפּראך פון דיין פרוי און קינדער, פון דיינע בני ביד איז י ו ד י ש. אזוי זאלסטו זאגען דעם קאמיסאר פון דער פאלקסציילונג.

בע'גנב'עט דעם אדוואקאט קאבילינסקי

(2) אדוו. סטעפאן קאבילינסקי איז בעקאנט, אלס הייסער פערטיידיגער פון דער פערברעכער-וועלט...

דערפאר האבען איהם גנבים עהערנעכטען „אפגעדאנקט“: אין זיין פאלאצעל הינטער סטרי-קאוו, האבען זיי צונעמען אלץ, וואס זיי האבען געפאקט אונטער דער האנד, און אוועקגעטראגען פון דארט פערשידענע חפצים פאר א שיינע פאר טויזענד זלאטעס.

נאכ'ן אויסרוימען אלץ פון שטוב, האבען זיי נאך געמאכט א פיינע סעודה און דערנאך זענען זיי ענטלאפען.

אקציע פון די געליטענע
פון דער באנקראטירטער לאדזער האנדעלס-באנק

(א) דער פעראיין פון די געליטענע פון דער באנקראטירטער לאדזער האנדעלס-באנק, האט פאר-גענומען אנ'ענערגישע אקציע. צווישען אנדערען איז בעשלאסען געווארען צו בעמיהען זיך צוריק-צוציהען דעם טערמין פון אופא לאשטש און זיך צו בעמיהען צו פערזיכערען די חובות מיט'ן פריוואטען פערמעגען פון די מיטגלידער פון דער פערוואלטונג און פון דער רעווידיר-קאמיסיע. צו צוציהען געשוואוירענע קאנטראלערען, וואס זאלען קאנטראלירען די טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג.

פערל פון
יודישע פאלקס-ליד
ווערט זינגען דער „שיר-כאר“ דינסטאג, דעם 8-טען דעצעמבער, 8.45 א זייגער אווענד אין פילהארמאניע-זאל

היינטיגע דאנערשטאג קומט פאר דער סענסאציאנעלער פראצעס פון פרענקלען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, קומט פאר דער פראצעס פון יוזעף פרענקעל דעם 10 דעצעמבער, ד. ה. איבערמארגען דאנערשטאג.

פידוע ווערט פרענקעל בעשולדיגט אין אונ-טערצינדען דעם 18 סעפטעמבער זיין פאבריק אויף פאדלעשנע 4.

לכתחילה האט דער בעשולדיגטער געזאלט געשטעלט ווערען פאר א שטאנד-געריכט אבער מחמת די אויספארשונג איז בעצייטענס נישט פער-טיג געווארען, ווערט ער געשטעלט פאר א גע-וועהנליכען געריכט.

דער פראצעס רופט ארויס א שטארקען אינ-טערעס אין דער שטאט.

קיין ספעציעלע איינטריטס-קארטען אין גע-ריכטס-זאל וועלען נישט זיין.

ברייטע הילפס-אקציע פאר אָרימע קינדער אין נאוואקס פאלקס-שולע
אויפ'ן רוף פון „נייעם פאלקסבלאט“ ווערען 47 קינדער בעשיכט בעקליידט און בעזארגט מיט עסען

אויפ'ן רוף פון „נייעם „פאלקסבלאט“ אנ-צוהויבען אנ'אונטערשטיצונגס-אקציע פאר די ארי-מע קינדער פון די יודישע פאלקס-שולען, איז אין נאוואק'ס פאלקס-שולע (פאמארסקא 8) אונטערן פארזיץ פון הויפט, אפיעקון ה' מענדעל רייכענבאך פארגעקומען א זיצונג פון די אפיע-קונעס, אויף דער זיצונג איז בעטראכט געווארען דער אפעל פון „נייעם פאלקסבלאט“. נאך א קורצע דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, צו פערזארגען די ארימע קינדער פון דער שולע מיט מיטאגען אויך מיט פריהשטיקען און אוונדברויטען.

די אפיעקונעס האבען אויך געזארגט די קינדער צו בעקליידען, און דעם 6 ד. ח. צום 3-טען חנוכה-ליכטעל) איז אין דער שולע פארגע-קומען א פייערליכע בעקליידונג פון 47 קינדער. די קינדער זענען בעקליידט געווארען פון קאפ ביז פיס. פאר די קינדער איז אויך פערטיילט גע-ווארען חנוכה-געלד, פערשידענע זיסיגקייטען. די קינדער האבען זיך דערביי משמח געווען זינגענ-דיג פאלקס-לידער.

מיטגעווירקט ביי דער אקציע האבען די געוו. לייטערין פרוי נאוואק און די איצטיגע שול-לייטערין פרוי באזשיקאווסקא.

אומזאץ-שטייער פון מאנופאקטור

דאס פינאנץ מיניסטעריום האט שוין פער-ענדיגט די ענקעטע-ארבייט צווישען די מאנופאק-טור-פאבריקאנטען וועגען איינפירען א נייעם סיסטעם פון אבראטאווי, אז מען זאל דעם שטייער איינקא-סירען נאר ביי דער ערשטער האנד און די איב-ריגע פאבריקאנטען און אלע סוחרים זאלען קיין אב־אטאווי נישט צאהלען.

עס שטעלט זיך ארויס, אז די פאבריקאנטען פון ביאליסטאק, ביעלסק און בכלל די וואלענצייגי-און טוך-פאבריקאנטען זענען געגען אזא נייעם סיסטעם, דאגעגען די לאדזער פאבריקאנטען זענען שטארקע אנהענגער פון נייעם סיסטעם.

לויט די אינפארמאציעס פון פינאנץ מיניס-טעריום, זענען די גרעסטע טייל פאבריקאנטען דערפאר, מען זאל איינמאהנען דעם אבראטאווי אין דער ערשטער האנד.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
ארכעע 1-מער מאי 2.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער

היינט, דינסטאג, 9 אין אווענד דער גרעסטער רעקארד-שלאגער פון דער היינטיגער צייט!
כמעט בחנם! אלע בילעטען אין פארטער צו 50 גר. און 1 זל.

די גאלדענער שדוך

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ
מיט בערטא זאסלאווסקא און לעאן געטליבערמאן
קאלאסאלער ערפאלג! אויסערגעוו. פרייזען! ביליגער ווי קינא!
פערשפעטיגט נישט צו זעהן הייבט די גרעסטע טעאטער-סענסאציע!

מארגען, מיטוואך, 9 אווענד

אהארין, וואס בענקט

איינהייטס-פרייזען | איינהייטס-פרייזען
ווער עס קויפט פריהער, בעקומט א בעסערן פלאץ!

גוט מארגען!

סדרה קאלענדארען...

די פעלקער-ליגע בעמיהט זיך אפצושאפען דעם קאלענדאר און די לאדזער צדקה-חברות העריען דער פעלקער-ליגע ווי דעם פארי'אהריגען שניי — ס'געהט איצט אין לאדז א סדרה קאלענדארען.

הימעל און ערד און קאלענדארען

די טיר רוהט נישט: איין קאלענדאר ארויס און א צווייטער אריין. ביי יעדען לאדזער יוד טרעפט איהר היינט א גאנץ נישט קשה'דיגען אויסוואהל פון קאלענדארען: פון „לינת הצדק“, „לינת החו-לים“, „בקור חולים“, „בית לחם“, „קימפעטארין-קליניקעס, און יתומים-הייזער א. אז. וו. א. אז. וו.

און וואו זענען די בענק און בענקעלעך און סתם פירמעס, וואס ווילען זיך אויף אזא אופן רעקלא-מירען: ביי-מאשינען און גוטאליך- פאבריקאנטען. פערזיכערונגס-געזעלשאפטען און פאבריקאנטען פון אשר-יצר-פאפירלעך און אנדערע „אינדוסטריעלער“ אויף יעדען קאלענדאר אנ'אנדער „צאצקע“ — הי-איז א קאלענדאר, וואו א פירמע שיקט זי קאלענ-דאר'ען, — אין לאדז געהט היינט א סדרה קאלענ-דאר'ען...

שטעהען די לאדזער יוד'ען ביי דעם קאלענדא-רען-לאגער און פרעגען:

מילא, ביז איצט האט מען געדארפט האבען א קאלענדאר צו פערשרייבען די צאהלונגס-טערמי-נען פון די וועקסעלעך. ווען מ'דארף צאהלען א ראַ-טע „אבראטאווי“, א „זאליטשקע“, א קווארטעל דירה-געלד.

פרעגען די לאדזער יודען: אמאליגע צייטען האט מען דאס אלץ געדארפט וויסען, אבער צו וואס דארף מען היינט א קאלענדאר, צו וואס?...

אב—נעק.

דער געזאנג פון
„שיר“-כאר
דינסטאג, דעם 8. דעצעמבער, 8.45 אווענד אין „פילהארמאניע“ וועט זיין שיר-השירים.

א פּאליטישער פּראצעס

ארעסטירט אונטער'ן חשד פון אויס-הענגען א קאמוניסטישע פאהן

(2) דער 16-יעהריגער אברהם צימבאליסט איז נעכטען, אלס בעשולדיגטער אין אויפהענגען אויף פאלודניאווא גאס א קאמוניסטישע פאהן, פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים טורמע.

* * *

(2) נעכטען איז אויך ארעסטירט געווארען אויף דער פראנציסקענער גאס א יונגערמאן, וועל-כער ווערט בעשולדיגט אין אויפהענגען א פאהן מיט קאמוניסטישע לאזונגען אויף א טעלעגראפען-סלופ.

מחמת דער געפיהרטער אויספארשונג, ווערט זיין נאמען נישט אנגעגעבען.

איבערגעפאהרען דורך אנ'אויטא

(2) לע'ם גדאנסקא 27 איז נעכטען איבער-געפאהרען געווארען דער 34-יאהריגער משה שיי-פעלד (אליא 1 מאי 10), וועלכער איז שטארק צושעדיגט געווארען.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

דער שולדיגער שאפער איז ענטלאפען.

ר. איזראעל.

קאפּערלע

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(39

אין דעם מאמענט האט דארא זיך איבער'עוועקט זי האט געעפענט די אויגען און זיך ארומגעקוקט, אזוי ווי זי וואלט איבגאנצען געהאט פערגעסען וואו זי געפינט זיך, ראזענטאל האט אפילו נישט בע-מערקט, ווי דארא איז אראפגעגאנגען פון דער סאפע און צוגעגאנגען צו איהם.

— דו ביזט נאך דא מיין שאץ, האט דארא אנגעהויבען, אזוי ווי זי וואלט זיך געוואלט ענט-שולדיגען דערפאר וואס זי איז איינגעשלאפען.

— דו האסט מיר געגעבען צופיל צו טרינקען, האט דארא ווייטער געזאגט און איך בין איינגעשלא-פען, אבער איך בעט אייך, זאגט נישט וועגען דעם פרידאן.

— איך וועל נישט זאגען, איך וועל נישט זא-גען, האט ראזענטאל בערוועאיש א מאך געטון מיט דער האנד און איז ארויס פון צימער.

ווען דארא איז געבליבען אליין האט זי זיך צולאכט:

— איצט — האט זי געזאגט — בין איך אויפ'ן פערד. דארא איז נישט געשלאפען. דארא האט אלץ געהערט וואס ס'איז דא געדעדט געווארען, איצט וועל איך וויסען ווי אזוי זיך צו פיהרען און איך וועל ציהען געלד און געלד אויף ביידע זייטען. ראזענטאל איז אריינגעקומען אין אלגעמיינעם זאל, וועלכער איז שוין געווען האלב-פוסט, מאנכע פון די מאנספערשוינען האבען געבראפעט די קע-ווועקגעלעגט אויפ'ן טיש, מאנכע זענען געווען מיט די מיידלעך אין די קאבינעטען.

— זענט איהר געווען צופרידען, איז פרידא צוגעשפרונגען דערזעהענדיג ראזענטאלן.

— זעהר צופרידען, גאר צופרידען, האט ראזענ-טאל געמאכט א געצוואונגענעם שמייכעל, וויפיל בין איך אייך שולדיג?

— איך וועל אייך דאך קיין פרייז נישט מאכען, איך בין שטאלץ, וואס אזא מענש ווי איהר, וואס דער באנקיר ראזענטאל בעזוכט מיין „סאלאן“.

— אבער זאל זיין שטיל וועגען דעם, קיינער זאל וועגען דעם נישט וויסען

— וואס רעדט איהר, פאניע ראזענטאל, ביי מיר טאר דאס נישט געשעהען, קיינער טאר נישט וויסען ווער מיינע געסט זענען, אפילו אלע וועלכע געפינען זיך דא דארפען זיך נישט ביי מיר בעקענען.

— דאס איז זעהר שכלדיג פון אייער זייט, האט ראזענטאל געזאגט, דערלאנגט עטליכע באנקנאטען פרידא און ארויס פון שטוב.

פרידא האט דאן שוין געמאכט ווייניג צערע-מאניעס מיט איהרע איבריגע געסט, זי האט זיי ברוד-טאל געוועקט און ערקלערט, אז ס'איז שוין באלד טאג און זיי מוזען פערלאזען דעם לאקאל, די שיכורים האבען עפעס אונפערשטענדליך געברומט, געשפיגען און געשלוקעכצט, פויל זיך אויפגעשטעלט, אנגעטון די פאלטענס, אויפגעשטעלט די קראגענס און איינציגווייז ארויס, אין לאקאל איז מעהר קיינער נישט געווען א חוץ פרידע און די מיידלעך. וועלכע האבען זיך אלע געלייגט שלאפען.

קאפּיטעל 9

צי לעבט זי נאך?

אין דער פאליציי האט מען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט דעם ענין קאלינסקי-דרייהארן, איינס איז געווען פאר אלעמען זיכער, אז מ'האט צו טון מיט עפעס א מאדנע געהיימניש, וועלכעס מ'-קען נישט ... קלערען, די זייטיגע אויספארשונג האט נישט געגעבען קיין איין פעדימל, פון וועלכע מ'זאל קענען ווייטער ציהען די וועגען צום אמת, די איינציגע האפנונג איז נאר געווען אויף קאלינ-סקי'ן אדער דרייהארנען, איינער פון זיי ביידען איז פערמישט אין דער מארד-געשיכטע פון האנקא ראוווסקא. ביי איינעם פון זיי ביידע געפינט זיך דאס געהיימנישפולע קעסטעלע, וועלכע וואלט געקענט אויפפלאנטערען דעם קנויל, אבער ווי אזוי זאל מען דעם אזא ארויסבעקומען, אז ביידע האלטען זיך עקשנותדיג אין דעם וואס זיי האבען באלד ביים אנהויב געזאגט. קאלינסקי האט אלץ געטענה'ט, אז אין מאמענט ווען מ'האט איהם ארעסטירט, האט ער דרייהארנען אוועקגעגעבען א קעסטעלע, וועל-כעס ער האט בעקומען פון האנקא ראוווסקא עטליכע מינוט פאר דעם ווי דער מארד איז פארגעקומען. דרייהארן האט ווידער קאטעגאריש געלייקנט ער זאל אזא קעסטעלע פון קאלינסקין האבען בע-קומען

ס'האט זיך נישט געלאזט לעזען דאס וואס ביידע זענען איינגעזעצט געווען אין איין קאמער, זיי זענען, זעהט אויס, נישט געקומען צו קיין פערשטענ-דיגונג און אלץ איז געבליבען ביים אלטען.

די פאליציי מאכט איז דעריבער געווען אין א פערלעגענהייט, האלטען 2 מענשען, ווען ס'איז נישט פערהאן אויף זיי קיין שום ערנסטען חשד האט מען נישט געקענט, איז דעריבער בעשלאסען גע-ווארען ביידע צו בעפרייען, אבער זיי צו האלטען אונטער א זעהר שטרענגע געהיימע אבסערוואציע. די פאליציי האט געהאלטען, אז סוף-כל-סוף וועט אימיצער פון זיי זיך פערראטען מיט א וויזיט, מיט א בריף, אדער עפעס עהנליכעס.

קאלינסקי מיט דרייהארנען זענען בעפרייט גע-ווארען, זיי זענען צוזאמען ארויס פון אויספארשונגס אמט, שוין אויף דער גאס האבען זיי זיך ביידע אפגעשטעלט, קיינער פון זיי האט נישט ארויסגע-רעדט קיין ווארט, קאלינסקי האט ארויסגענומען א פאפיראס און א צווייטען פארגעלעגט דרייהארנען, דרייהארן האט נישט אפגעזאגט. זיי זענען געשטאנען נאך עטליכע סעקונדען און דאן האט קאלינסקי אויסגעצויגען די האנד צו דרייהארנען.

— איך פערשטעה דיך און וועסט ווייטער בלייבען מיין פריינד, איך וואלט גערן געוואלט, אז מיר זאלען זיך ווייטער אפטער זעהען.

— אויב ס'וועט בכלל קומען דערצו, יועל איך דיך גערן אפט זעהען

— ווי אזוי זאל איך דאס פערשטעהען.

איך וועל בעגעהען זעלבסטמארד.

(פארטזעצונג קומט).

היינט גרויסער קאנצערט
פון „שיר"-כאָר אין פילהארמאָניע

היינט דינסטאָג, 8.45 אָוועגד קומט פאָר אין פילהארמאָניע זאל א גרויסער כאָר-קאָנצערט פון דעם נייעם יודישען מוזיק פעראיין „שיר", דער פאראיאהריגער קאָנצערט אין פילהארמאָניע איז אדורך מיט א געוואלדיגען ערפאָלג און די פרעסע, סיי די יודישע, פוילישע און דייטשע זענען געווען פול מיט לויב-געזאנגען פאר דער יונגער געזעלשאפט.

צום היינטיגען קאָנצערט האָט זיך דער כאָר ערנסט פאָרגעגרייט.

דער פראָגראם בעשטעהט פון צוויי טיילען: אין דער ערשטער רייה קומט קלאסישע מוזיק פון היידנס אָראטאָריום „בראשית", תהילים פון זולצער און שוּבערט, און מענדעלסאָנס „שדים-טאנץ"

די צווייטע טייל בעשטעהט פון יודישע פאָלקס-לידער.

מיט'ן קאָנצערט פיהרט אָן דער בעקאנטער דיר. י. פייווישיס. אלס סאָליסטען טרעטען אויף: פרל. קראפיווניק, ה"ה לעוויטין און קאָרן. ביים קלאוויר פרל. ל. לאקס.

צו אלע האנדווערקער, כאלופ-ניקעס און ראד-פערקער!

אויף דער לעצטער פלענארער זיצונג פון דער פערוו. פון האנדוו.-פעראיין, וואולטשאנסקא 19 איז געוואָרען ברייט אָרומגערעדט די פראגע פאָלקסצייטונג. עס איז געוואָרען בעשלאָסען צו רופען אלע בעלי-מלאכות, כאלופניקעס און בעלי-עגלות, אז אויספילען די פראגע-בויגענס זאל ווערען געגעבען פון יעדען איינציגען: מאן, פרוי קינדער, אז זייער מוטער-שפראך איז יודיש. אויפגעבען יודיש אלס אונזער נאציאָנאלע שפראך האָט אָנ'ערשט קלאסיגע בעדייטונג פאר'ן סאָציאלען און נאציאָנאלען קאמף פון די יודישע ארבייטענדיגע מאסען, דעריבער איז די פליכט אויפצוגעבען נאָר יודיש.

אמטליכעס

(א) נעכטען האָט נאָך א 3-וואָכעדיגער קראנקהיים און קוראציע ווידער איבערגענומען זיין אמט דער פראָקוראָר ביים לאָדזער קרייז-געריכט, ד"ר יאן מאקאָווסקי.

א גאלאנטעריע - גנבה

(א) אין גאלאנטעריע-געוועלב פון אפרים דודעק (סושינסקא 5 האָבען גנבים אויסגעשניטען די שויבען אין די פענסטער און ארויסגע'גנב'עט פאָר 1400 זלאָטעס סחורה.

די פאָלקסציילונג

הויבט זיך אָן מיטוואָך, דעם 9-טען דעצעמבער, 8 אינדערפריה און וועט דויערען דריי טאָג. אין דער צייט וועט דיין וואוינונג בעזוכען א קאָמיסאר פון דער פאָלקסציילונג. זיי גרייט דערצו.

„פאָלקיזם און איהר וועלט-אנשויאונג"

רעפעראט פון אדוו. ווייצמאן

שבת אין אָוועגד האָט אין לאָקאל פון דער פאָלקס-פארטיי אדוו. ווייצמאן געלייענט א רעפעראט א.ד.ט. „פאָלקיזם און איהר וועלטאנשויאונג". דער רעפערענט האָט אָרומגענומען די מיניומום פּאָסטולאָטען אויף וועלכע ס'קאָ געבוים ווערען דאָס יודישע מאָדערנע לעבען. דער תמצית-געדאנק פון זיין רעפעראט איז געווען, אז בכלל דארף געפיהרט ווערען דער קאמף פאר א מאָדערנער יודישער קולטור. דורכ'ן בעפעסטיגען די נאציאָנאלע, קולטורעלע און פאָליטישע פאָזיציעס, אין דער גאנצער וועלט, וואו עס איז נאָר פעראָהאן קאָמפאקטע יודישע קבוצים קאָן גאראנטירען דער עקזיסטענץ פון א מאָדערן יודיש פאָלק, און דער איינציגער וועג, וואָס קאָן פיהרען דערצו איז די נאציאָנאלע פערסאָנאלע אויטאָנאָמיע.

דער רעפעראט איז אויסגעהאָרכט געוואָרען מיט גרויס אינטערעס

„שיר"-כאָר

די בעליבטסטע קלאסישע שאפונגען וועט זינגען דער

„שיר"-כאָר

דינסטאָג, דעם 8. דעצעמבער. 8.45 אָוועגד אין פילהארמאָניע-זאל

פון דער פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוג. ארגאניזאציע

היינט דינסטאָג, 8 דעצעמב. האלב 9 אָוועגד קומט פאָר אין דער פאָלקס אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמייסקא 29) א פאָפולערע פאָרלעזונג אין דער פוילישער שפראך אויף דער טעמא: „אלגעמיינער און אבסאָלוטער טויט פון שטאנדפונקט פון דער פיזיק. רעפערירען וועט פראָפ. י. דיריגנער.

חנוכה-אימפרעזע

היינט דינסטאָג אָרדענט איין די רעליגיעזע טעכטער-שולע „חבצ׳לת" א פייערליכע חנ'כה אימפרעזע אין „פילהארמאָניע". עס ווערט אויפגעפירט א היסטאָרישע דראָמע: „אויפ'ן וועג פון ירושלים קיין בבל". רעזשיסירט דורך דעם אָרטאָדאָקסישען דיכטער יחיאל פיינער.

Pierwsza Łódzka Pralnia Parowa „ALFA" S. A.

ul. 28 p. Strzelców Kaniowskich Nr. 41, tel. 178-75.

מיר מאכען אויפמערקזאם דער עפענטליכקייט, אז מיר וואשען אלעארט וועש, פויער-האנגען אויף די פריש א'נגעשטאלירטע מאשינען. וואס מיר האָבען ספעציעל געבראכט פון אויסלאנד. מיר בענוצען נישט קיין קלאָריק, גאראנטירען פאר נישט שעדיגען די וועש. ס'געניגענט בלויז אָנצוטעלעפאנירען נומער 178-75, אָדער זיך צו ווענדען אין איינעם פון אונזערע פיליאלען, און מיר נעהמען און שיקען די וועש אָפ אהיים אהן שום ספעציעלע צוצאהלונגען.

מיר נעהמען אָן וועש צום וואשען אויף דער וואָג און אויף שטיק צו זעהר נידריגע פרייזען.

ווער ווייסט?

זונטאָג איז אוועק פון דער היים רחל ווינד-מאי, 14 יאָהר אלט. זי האָט געזאָלט פאהרען קיין פיעטריקאָוו. זי איז נישט ביים קלאָרען פערשטאנד.

איהרע סמנים: א שאטינקע, מיטעלע וואוקס, געקרייזטע האָהר. טראָגט א גראנאט-פאלטע מיט גרויע פוטער. ווער ס'ווייסט פון איהר, ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו באָרנשטיין, פולנאָצנא 19.

שטיצט היינט די תלמוד תורה קילינסקי 116

(בריף אין רעדאקציע)

אזוי ווי היינט דינסטאָג קומט פאָר א פייערונג איינגעאָרדענט דורך דער פערוואלטונג פון דער תלמוד תורה קילינסקי 116, וואו עס לערנען 300 אָרימע קינדער. אפעלירען מיר צו דער לאָדזער בעפעלקערונג אנטיילצונעמען אין דער גרויסער מצוה. געדענקט אז אין אייך איז אפהענגיג די ווייטערע עקזיסטענץ פון דער וויכטיגער אינסטיטוציע, וועלכע האלט חלילה ביים אונטערגאנג און מיט אייער אָנוועזענהייט ראטעוועט איהר 300 קינדער, וואָס לערנען תורה לשמה.

די פערוואלטונג האָט זיך די מיה געגעבען ווי ווייט מעגליך דאָס די היינטיגע פייערונג זאָלען אויספאלען, וואָס אימפאָזאנטער. עס וועט אנטייל נעמען דער חזן זאנדער מיט א גוט איינשטודירט כאָר אויך נעמען אנטייל רעדנער פון לאָדז און ווארשא.

די פערוואלטונג.

יודן!

געדענקט ביי דער פאָלקסציילונג מיטוואָך, דעם 9-טען דעצעמבער גיב אויף אין דער רובריק מוטערשפראך יודיש אלס דיין אמת'ע מוטערשפראך.

יודישע פאָלקס-פארטיי אין לאָדז.

דער „דרייפוס-פראָצעס"

דאָנערשטאָג — סענסאציאָנעלע פרעמיערע אין שטאָטישען טעאטער

היינטיגען דאָנערשטאָג קומט פאָר אין פוילישען שטאָטישען טעאטער די ערשטע פאָרשטעלונג פון דער סענסאציאָנעלער פיעסע פון רייפיש און הערצאָג א.נ. „דער דרייפוס-פראָצעס

די דאָזיגע פיעסע, וואָס האָט לעצטענס א ריזען-ערפאָלג אין דעם ווארשאָווער טעאטער „מעלאדראם" אונטער דער אָנפיהרונג פון דעם בעריהמטען פוילישען רעזשיסאָר לעאָן שילער, ווערט אויך אין לאָדז אויפגעפיהרט דורך דעמזעלבען רעזשיסאָר, וואָס אין ווארשא. ה' עדמונד ווירטשינסקי.

ראדיאָ-פראָגראם

דינסטאָג, דעם 8 דעצעמבער

10,15 גאָטעסדינסט. 11,58 צייט-סיגנאל. 12,15 סימפ. פריהמאָרגען. 3,00 קאָנצערט פון דאָרפישען אָרקעסטער. 3,55 פראָגראם פאר קינדער. 4,20 גראמאָפאָן. 4,55 גראמאפאָן. 5,15 פאָרלעזונג 5,45 פאָפולערער קאָנצערט. 7,00 פערשידענעס 7,25 מאָרגענדיגער טאָג-פראָגראם. 7,30 רעפערטואר און גראמאפאָן. 8,45 פאָפולערער קאָנצערט. 9,00 טעכניש פאָסט-קעסטעל. 9,25 פאָרטעפיאן-קאָנצערט. 10,40 קאָמוניקאָטען 11,30 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

* *

היינט 15.55 איז דער פראָגראם געווידמעט אינגאנצען די גאָר יונגיטשקע ראדיאָ-הערערס. קודם כל וועלען זיי הערען ווענען הונגעריגע פייגעלעך און א גוטען יונגעלע, וואָס האָט אויף זיי רחמנות געהאָט און זיי געגעבען צו עסען. דערנאָך וועלען זיי האָבען א אינטערעסאַנט הער-בילדעל א. נ. „דער שניי פאלט". 17.15 וועט דער לופט-פליהער גאלציעווסקי שילדערן זיינע איינדריקען פון זיין נישט-געגליקטען פליה קיין מזרח, בעת וועלכען ער איז אראָבגעפאלען און פערוואונדעט געוואָרען. 12,15 קומט פאָר א מאָרגען-קאָנצערט געווידמעט דער רוסישער מוזיק. עס וועט אויסגעפיהרט ווערען די אובערטור פון „רוסלאן און לודמילא" פון גלינקא, ווייטער דער פידעל-קאָנצערט פון גלאזונאָוו אויסגעפיהרט דורך דוואראקאווסקי און צום שלוס די שטארקע דראמאטישע פאטעטישע סימפאָניע פון טשייקאָווסקי. עס וועלען נאָך אויסגעפיהרט ווערען דורך פר' אלגא לדא רוסישע לידער.

מעלדונג

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוג. אָרגאניזאציע

היינט, דינסטאָג, דעם 8 דעצעמבער, 8.30 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאל פוּ דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע (שרודמייסקא 29) א פאָרלעזונג אין דער פוילישער שפראך) א.ד.ט.: „אלגעמיינער און אבסאָלוטער טויט פון שטאנדפונקט פון דער פיזיק". רעפערענט: פראָפ. י. דירינגער. 7482

Dr med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאָווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די ביינער און גלידער

אייגענע פראצאווניע פוּ: ועטאליכע אָרטאָפעדישע אפאראטען ווי: וואקלאָדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. BETTE

ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקה.

פיעטריקאָווער 6, טעל 144-95

נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–6 נאָכמ.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, דינסטאג גאסטראָלירט די טרופע אין קוטנא מיט רעגינא צוקער

קומט אלע אין קאמעראל-טעאטער צו דער גרויסער סענסאציאָנעלער פיעסע

„דער גאלדענער שידוך" איינהייטס-פרייזען!

מארגען, מיטוואך — א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

א דאפעלטע חנוכה-פארשטעלונג

איינהייטס-פרייזען: אלע פלעצער אין פארטער צו 1 זל. באלקאן און גאלעריע 50 גר.

דער גרעסטער סעזאן-שלאגער מיט דעם לאדזער ליבלינג

רעגינא צוקער דאס הונ'דל

צום לעצטען מאל

אין 3 אקטן, כאר און קינדער כאר. נאך דער פארשטעלונג צימבאליסט'ס חנוכה-געלד

„דאס עיבר-יאהר" קאמעדיע אין 1 אקט. אויסגעפיהרט פון כאראל צימבאליסט

געדענקט, שוין דעם פרייטאג צימבאליסט'ס גרעסטע אויפפיהרונג פון דעם סעזאן מיט רעגינא צוקער דער גאלדענער חלום אפערעטע אין 3 אקטען מיט א עפילאָג

א גאנץ נייע קאפיע! נייע ליטעראַרישע בעארבייטונג פון מעכטיגער עפאָפיי פון העלדישקייט און ליבע א.ז.

„NIBELUNGI"

2 סעריעס מיטאמאל! — 2 סעריעס מיטאמאל!

אין די הויפטראלן: **PAWEŁ RICHTER, B. GOETZKE, RUDOLF KLEIN-ROGGE**

H. A. SCHLETTOW. MAŁGORZATA SCHON i inni

אנהייב 4 א זייגער נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 בייטאג

קלאנג-קינא-טעאטער APOLLO

היינט און פאלגענדע טעג!

היינט און ווייטערע טעג! דאס איינציגע אין זיין ג'ייכען קלאנג-מייסטערווערק, וואס אילוסטרירט דאס הארטע פול מיט געפאהרען און ראמאנטיזם לעבען פון די זעלנער פון פרעמדלענדישען לעגיאן.

רעזשי פון ALEKSANDER KORDA

די בלום פון אלזשיר

פול מיט סענטימענטען פון גרויסער ליבע, אפפערונג, איבערלעבענישען פון א ליבעס-פארל אין הארץ פון אפריקע. אין די הויפטראלן:

Fifi Dorsay, Harrold Murray

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען. — — — אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג – 12.30 בייטאג.

„KAMCZATKA" פעלץ-וואַרען-לאַגער

לאָדז, 19 פּיעטריקאָווער 19, טעל. 224-66 און 162-23

עמפּפעהלט דעם רייכסטען אויסוואַהל פעלץ-וואַרען צו ערמעסיגטע פּרייזען

בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער-וועקשטעל אויפ'ן אָרט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם פוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל געמענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט. גוט דורך גרויסע פראַקטיק'ען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשן פראָפעסאָר

דאָקטאָר בראַכורעזונג באַזייטיגט זיכער דעם שוועדטען און גאָסעהרליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס לייטנגען מיט הייל-גאַרסעטען און אַפּאַראַטן פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע געמענע פיס און הענד, געמענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.
עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź. WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַן רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטן דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט און לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 (פראָנט, פּאַרטער) פאַר בעפרייען מיך פון א זעהר געפעהרליכער ברוך-קראַנקהייט, אויף וועל-כער כ'האָב געליטען א סך יאָהרען. ס'האָט מיר גע ראָהט א גרויסע געפאַהר היינט אָבער פיהל איך מיך פערזיכערט געגען דעם אומגליק. אלס צייכען פון דער דאַנקבאַרקייט מיינער ווינציגער דריק איך אויס מיין עפענטליכען דאַנק

(—) K. Drelich,
ul. Napiórkowskiego Nr. 88.

יעדער אײַנציגער

מעבעל

האָט זיך אַיבערציינט, אַז פאַר דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

בײַ מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

LEKARZ-DENTYSTA

S. LIBERMAN-HONIGSZTOK

ציגעל-גאַס 14 (פריהער 46)

קוּוער אָפּיצינע, 1. שט., טעל. 225-82

נעהמט אָן פון 9–2 און פון 4–7 אָוו.

צו ביליגע פּרייזען.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט

אַגראַראָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאַנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פּרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַמוו כירורגישע אַפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאַר

קלאַנג-קינא-טעאַטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

דער גרעסטער פילם פון דער וועלט!

פילם, וועלכער האָט געשטורמט הערצער פון די צושויער א. ג.

„ליבעס-פּאַראַדע"

רעזשי פון געניאַלען **Ernest Lubicz**

אין די הויפּט-ראָלען:

Jeanette Mac Donald,
Maurice Chevalier

נאָרמאַלע פּרייזען פון די פּלעצער.

נעכסטער פּראָגראַם: „געשפּענסט פון די סאַלאָנען"

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בײַטאָג.

מעבעל

א איבערראַשונג פאַר די אַלע, וואָס ווילען קויפען מעבעל!

מיר בעווייזען אויף לאַנגער צייט אַרום מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאַטעריאַלען. די פּרייזען זענען רעדוצירט מיט 50%

א קאָמפּלעטע שלאָף-צימער צום פּרייז פון 1050 זל.
„ „ שפּייז-צימער „ „ „ 1250 „
„ „ גאַבינעט „ „ „ 850 „

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינגער ווי איבעראַל

„סטיל", נאַרוטאָוויטשא 4 טעל. 190-26.

איך צו בע-קומען און קומט און איבערציינט אייך!

די פּרעסט קומען אַן

דעריבער פערזאָרגט אייך מיט א גוטער

שאַמאַט-אויווען

און זעלבסט קענט איהר בעקומען נאָר אין דער בעקאַנטער פאַבריק פון שאַמאַט-אויווען און קוכען פון

מ. נירענבערג

פּילסודסקיעגאָ 50 (לעגנסס זגערזשער 13)

ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי אַרבייט און רע-פּעראַציעס פון פערשידענע קוכען און קאַפעל-אויווען.

מיט אַכטונג

מ. נירענבערג, ווסכאָדניאַ 50.

44 וויכטיג פאַר מחותּנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקא (דלוגאַ) 44

טעל. 162-56

נאָר בײַ מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעם: כקויף אויך געניצט מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.

קומט און איבערציינט אייך!

44 | 44

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בערימטער קאַליגראַף

ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס.

אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָר-נישט. — די עלטער שפּילט קיין ראָלע נישט.

זאַוואַדזקאַ 19, 1. שט. פראָנט.

Doktór

Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych

Leczenie światłem: promieniami Roentgena i lampą kwarcówą.

Przyjmuje od 8[30] do 10 rano, od 1-ej do 2[30] pp od 6 do 8[30] w., w niedzielę i święta od 10 pd -ej. Dla pań oddzielna poczekalnia

Samochody

motocykle używane

Kupno, sprzedaż, komis zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel. 189 28

Dr. med. **REICHER**

פּאַלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג

נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9–1 בײַטאָג.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,

נעהמט אָן פון 8—9.30 פריה פון 1—2 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.

זונטאָג פון 9 ביז 1 בײַטאָג.

פּיעטריקאָווער 10

טעל. 245-21.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען.

געוו. אַסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. MED. STARKER

ווענערישע, הויט, האָר און בלאָז-קראַנקהייטען

12 שרודמיעסקאַ 12

טעל. 126-87

נעהמט אָן פון 9–11 און פון 4–8 אָוונד.

זונטאָג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

DOKTOR

H. WOŁKOWSYKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

11-טען ליסטאָפּאַד 9

קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסטעטיק.

—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. ——
פון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 8 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

„Praca"

פרויען-פאַר-קורסען

בײַ דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען פאַך-רעגנטעגישען צווישען יודישע פרויען

וואָלטשאַנסקאַ 21, טעל. 167-15

נעמט אָן איינשרייבונגען אויף פאָלג. אַפּטיילונגען

1) דאַמען-שניידעריי
2) האַנד-שטיקעריי.
3) הוטען-פוצעריי
4) וועש-אַרבייט
5) אָנדולאַציע
6) מאַניקור

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 1 — 6 נאָכמ.

קליינע אַנאָנסען

פּרייז פון אַנאָנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

עס איז נויטיג

אַ גוטע קעטלערין ואויף אַ אַבערלאַק צו טריקאָ וועש קען זיך מעלדען אויף לוטאָמירסקאַ 26, בײַ געלדמאַן, אָפּיצינע צווייטער איינגאַנג 1-טער שטאָק.

פערשידענעס

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטרי-רונגס-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932. ב. מאָן, פּיעטריקאָווער 10.

מאַשין-שרייבען דורך 1 מאָנאַט לערנט אויס ביוראָ „יוסטיק", אַלט-שטאָט 11, פאַר אַרבייטסלאָזע ביליג.

לאָקאַלען

2 צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייט פון זאָפאַס אַוועקצוגעבען. צו ערפאַהרען אין דע-קאַנדיטאָריי 6 שערפּיען 30.

אַנ'איינגעפיהרט געוועלב צוזאַמען מיט אַ וואָוינונג אין אַ גוטען פונקט אויף פּיעטריקאָווער גאַס צוליב אַבריזע פון שוין צו פערקויפען., צו ערפאַה-רען בײַ טשאַפּניק, פּיעטריקאָווער 197.

FRONTOWE mieszkanie o 3-ch pokojach z kuchnią, słoneczne i jasne, zdatne również na interes, do oddania na 1 p. u Goldberga na ul. Andrzeja 1. Mieszkanie to nadaje się także dla 2-ch rodzin przy używaniu wspólnego przedpokoju.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6–5 זל. א חודש אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייטע 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ 8 „
פאַר א מיליטער-שורה: ליסטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 91.